

A Z

ESZTERGOMI

K E D V E S, és N A G Y

F Ő - P A P N A K

H Á R M A S D I T S É R E T E,

Mellyet

M É L T Ó S Á G O S S Z A L A I
P A L O C Z I, és T A V A R N A I G R Ó F F

B A R K Ó C Z I

F E R E N C Z,

Szentséges Romai Birodalomnak HERCZEGE, Esztergomi Anyaszentegyháznak ÉRSEKE, Magyar-Ország PRIMÁSSA, Született KÖVETJE, Első, és leg-főbb SECRETARIUSSA, CANCELLARIUSSA, Szent István Király Apostoli jeles Rendének PRÆLATUSSA, és Nagy KERESZTES VITÉZE, Császári, 's Királyi Felségeknek BELSŐ TITKOS TANÁTSA, Tekintetes Nemes Esztergom Vármegyének Örökös Fő-Ispánnya, Felső Magyar Helytartó Tanátsnak, és Fő Királyi Hét-Birás Táblának egyik Fő-TANÁTSA, BIRÁJA, és ASSESSORA Halottas Pompájának alkalmatofságával a' Pofonyi Szent Márton Templomában 1765-dik esztendőben Kis-Afzszony havának 12-dik napján élő nyelvel hirdetett

H E R M Á N J Ó S E F

Mézes-Kúti Apáthur, Tekintetes Nemes Győri Káptalannak Kánonokja, Sopronyi Megyének Fő-Esperestye, Tekintetes Győri Szent Széknek, és Tekintetes Nemes Győr, Komárom, és Mosson Vármegyéknek Törvényes Tábla Birája, Assessora, Szabad Nemes Királyi Győr Városának Plebánussa.

Secretarius

Jo. Gossmann

G Y Ő R B E N,

Nyomtattatott Streibig Gergely János, Királyi Püspöki és Városi privil. Könyv-nyomtató által.

1871
UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY
100 ST. GEORGE STREET
TORONTO, CANADA
M5S 1A5

Ecce Sacerdos Magnus ! qui in diebus suis placuit DEO. Ita Eccles.

Imé a' Fő-Pap , a' ki az ő napjaiban tetűzett az ISTENNEK.

V Alaminthogy Krisztus mondásaként, *Nemo potest duobus Dominis servire.* (a) Senki két Urnak nem szolgálhat, úgy igen ritka, és nehéz dolognak tartya azt Nemzetek Doktor Szent Pál Apostol, hogy a' ki életében tetűzik az ISTENNEK, tetsék az embereknek-is. A' mint hogy maga magáról-is nyilván azt vallyá: *Si hominibus placerem, Christi servus non essem.* (b) Hogy ha az embereknek tetszenék, Krisztus szolgálja nem volna. Mivel e' világnak véle született tulajdonsága az, hogy kiváltképpen azokat gyűlöli, és üldözi, a' kik életük tellyes napjaiban azon iparkodnak, hogy az ő Uroknak ISTENNEK, kinek örökös szolgálattyára hittel kötelezték magokat, soha kedvéből ki-ne essenek.

Példánk ebben Salamon Énekes Könyvében a' Menyaszszony, a' ki míg a' mezőkön a' világ fijaival fel, s alá szabadon bűjdosott, és a' virágos kertekben leány tárfaival kedve szerént mulatozott, ruhájától meg-nem fosztatott, de mihelyest e' világi tündér gyönyörűségekűl el-bútsúzván, a' Mennyei Völegény után indúlt, leg-ottan azt kiáltotta: *Invenerunt me custodes, tulerunt pallium meum.* (c) Reám találának az őrzők, el-vivék palástomat. És ugyan ez az ISTENNEL őszve - kaptasolt ájtatos lélek más helyen arról-is panaszolkodik, hogy alig kezdett az ISTEN szeretetének tűzétől lángodozni, és az Igazság Napjának heves sugáritól barnúltni mondván: *Nolite me considerare, quod fusca sim, quia decoloravit me sol.* (d) Ne nézzetek engem, hogy feketés vagyok, mert a' nap színtelenített-meg engem. Azonnal ki-esett a' világnak kedvéből, úgy hogy: *Filiae Matris meae pugnaverunt contra me.* (e) Még az egytestvérei-is, a' kik véle egy méhből származtak, tulajdon vérek ellen támadván, egészen el-idegenedtek tőle. Oh melly fokban esnek mái napig-is illy nagy gyűlölségben, és meg-vetésben! mihelyest tudni-illik az aranyból, és biborból ki-öltözvén, szürke, vagy fekete hofszű ruhában a' világ előtt meg-jelennek.

A 2

De

(a) Math. 6. v. 24. (b) Galat. 1. v. 10. (c) Cant. 5. v. 7. (d) Cant. 1. 5. (e) Ibid.

De hafzontalan minden gyűlölsége e' világnak; mert a' ki Kriftus júha akar lenni, fűkséges, hogy a' farkafok közzé mennyen. *Ecce mitto vos sicut oves inter lupos.* (f) A' ki pedig Kriftus juhainak Páfztora akar lenni, fűkséges, hogy a' farkasok között juhaiért életét-is le-tegye. *Bonus pastor dat animam suam ovibus suis.* (g)

Nem mostani dolga e' világnak, hogy a' mit múlandó gyönyörűségekre költ, azt éppen kevésnek, avagy femminek tartya; a' mit pedig az ISTENnek fel-áldoz, azt tsak nem mindenkor fokallya. Innénd vala, hogy mikor Magdolna drága kenettel Kriftus lábait kenegette, kiki a' Farifeusok közzül teli torokkal bűnös Afzfzonymak kiáltotta őtet, mikor pedig el-törvén az edényt mind a' kenetet Kriftus fejére öntötte, még egyik a' Tanitványok közzül-is tékozlónak nevezte Magdolnát. Illy tékozlásnak, és vesztegetésnek, sőt néha, de esztelenül, véteknek, és nagy kárnak-is tartya a' balgatag világ, vala-mit az adakozó ájtatos lelkek ISTENnek áldozattyára, vagy az ő szolgainak tartására költenek. Ábrahám tsak egyszer hozott az Oltárhoz áldozatra, *Vaccam triennem, & capram trimam, & arietem annorum trium, turturem quoque, & columbam.* (b) Három esztendős únót, és három esztendős ketskét, és három esztendős koft, gerlitzét, és galambot. És akkor-is, *Descendebant volucres super cadavera, & abigebat eas.* (i) Annyi madarak szállottak az áldozatra, hogy azoktól alig tarhatta-meg az áldozatra készített egynéhány hús darabokat. Mikor pedig Mambre völgyében kint a' mezóna' levél-szín alatt gyakorta vendégséget tartott, nem emlékezik az Irás, hogy valaha a' madarak vagy az étkek, vagy a' vendégek körül tūrhetetlenül alkalmatlankodtak volna, mivel tsak az áldozatokból akartak tőtőtőkődni, és magoknak részt venni a' ragadozó kányák; s azért mái napig-is tsak az asztalokon, és nem az Oltárokon szenvedheti az áldozatokat a' telhetetlen világ. Tsak azt bányia, és irigyli, a' mi az áldozatokra, és nem azt, a' mi a' vendégségekre fordittatik. A' mint hogy tsak azokat az ISTEN szolgait kedvelli, betsűli, és magafztallya, a' kik ama' Dűsgazdag módgyára naponként vendégelik őtet. De ezeket a' nagy fűvegű Papokat-is mihelyest az Oltárnál az áldozat alatt biborban, bársonyban, aranyban, ezűstben láttya, leg-ottan mindennémű ékes őltözettyeket tsak hafzontalan pompának, sőt fel-fűalkodott kevélységnek tartya.

A' világnak illy nagy gyűlölségét példázták a' Filisteusok, a' kik mikor az Israelitákat meg-verték, leg-elsőben-is azt a' fátort foglalták-el, mellyben az ISTEN szekrénye vala; a' többi fátorokhoz pedig, mellyben el-rejtette magát a' meg-vert Hadi nép, nem-is nyúltak, hanem elébbeni helyeken minden bántás, és pűfztítás nélkül meg-hagyták azokat. (k) Így bányik az ISTEN Házaival az irigy világ, a' ki minden erejét, és hatalmát tsak a' szent Helyeknek, Szerzetes Házaknak, és fel-szentelt ISTEN Szolgainak fogyasztására fordittya. Soha bizonyára Faraó meg-nem duplázta volna az Israelitáknak fátadtságos nehéz munkáit, ha tsak az ISTENnek áldozni nem ígykeztek volna. (l) Mert mind addig, mig az áldozatra három napi nyűgodalmat nem kértek, és ISTENnek áldozni nem szándékoztak, nem féltette fem Pithomban, fem Ramesesben el-kezdett épűletinek egészen való fel-állítást, de mihelyest ezekben jutott a' raboskodó Israelitáknak, hogy fűkséges volna esztendőben leg-alább tsak egyszer fogságokban-is áldozatot tenni az ISTENnek, erre pedig elegendő idejek volna, ha három-száz hatvanöt napok közzül leg-alább tsak három napig a' szokott téglavetés munkájától fel-szabadittatnának; észrevévén ezen Istenes szándékokat Faraó, leg-ottan meg-duplázta munkájokat, el-

(f) Luc. 10. v. 3. (g) Joan. 10. v. 11. (b) Gen. 15. v. 19. (i) Ibid. (k) 1. Reg. v. 4. (l) Exod. 9. v. 18.

hitetvén magával, hogy el-nem készülhetnek az épületek, ha csak az áldozatra való szükséges három napokat-is munkára nem fordítottá.

A' mit pedig Faraó Egyiptusban, azt tselekedte Dariusz Affiriában. Mert hogy Daniel Proféta az Udvariak tanácsából az Oroszlányok vermében vettetett, nem kétlem hallottátok. (m) Hanem tudgyátok-e miért? Nem másért, hanem hogy kamarájában a' Jerusálemi Templom felé fordulván, térden állva napjában háromszor imádkozva találtatott. Oh melly fokban zúgolódnak máj napig-is az ellen, hogy napjában nem egyfzer, kétfzer, hanem többfzör-is a' Templomban énekelve ditsérik, és magasztalják az ISTENT. 'S azért mit tsudálljuk, hogy Babilon nem kedvelte az illyetén ditséretét az ISTENnek; holott Jerusálem az ISTENnek Városa sem hagyja helyén azt. Nem de nem többfzör-is látta Mikol Dávidot tántzolni? soha még-is tántzáért meg-nem nevette, se meg-nem útálta, egyedül csak akkor nevette, és útálta-meg őtet, mikor Istenes jó szándékából az Urban vigadozván, mindenek láttára nyilván az útfázakon az Ur szekrénye előtt ugrált. Bezzeg ha a' tántz helyeken tarka barka ruhában, viazfzas áll-ortzában láttatott volna hejehűjázni, nem de nem kiki kedvelte, szerette, betsülte, és meg-is ditsérte volna Dávidot? 'S vallyon miért egyedül akkor, mikor az Ur szekrénye előtt örvendezve tapfolt, nevettetett, útáltatott-meg Dávid? Azért, mert *Accinctus erat David Ephod lineo.* (n) Effődban, az az: fejer Papi gyóltis öltözetben vala öltözve, és ugyan ez az Effőd, ez a' Papi öltözet útáltatta, és gyúltöztette-meg Mikollal Dávidot.

De még ennél-is nagyobb kissebséggel, és gyalázattal illette Dávidnak Fiját Salamont a' gonofzra vetemedett világ, úgy hogy hólta után-is azt kiáltotta felőle: *Pater tuus durissimo jugo nos preffit.* (o) Hogy Salamon fok külömbféle nehéz adókkal felettébb terhelte, és szorongatta őket. 'S vallyon mire valók valának azok a' fok külömbféle adók? Nem másra, hanem az ISTEN Házának épületére, a' Jerusálemi Templomnak fel-állítására, a' Leviták tartására, és nevelésére. Arra való nézve óh világnak helytelen panaszfa! Ugyan-is ki nem tudgya, melly kegyetlen vér-fzopó Király vala Akáb? Kinek fel-fuázkodott nagy kevélysége azzal meg-nem elégedett, hogy Elefánt tsontból palotákat épített magának, hanem hogy Nábótnak szőlejét-is magáévá tenné, mind addig zaklatta, üzte, kergette szegény jobbágyát, míg lelkét testéből ki-nem préfelte; 's még-is a' népnek ellene való panaszját fohol az Irásban nem olvassuk. Mivel pedig Salamon nem hívságos épületekre, nem páfitos kertekre, nem mesterséges vizi buborékokra, nem a' maga hasznára, és gyönyörűségére, hanem az ISTEN számára, annak nagyobb tisztületére, és ditsőségére szedegette alatta-való népétől az adót, ezért az ő Istenes tselekedetiért hólta után-is kegyetlen vér-fzopó Tyrannusnak kiáltya őtet az efsztelen világ; az istentelen, húzó-vonó, gyilkos Akáb ellen pedig meg-sem motfzanik. Olyan tudni-illik a' világ, mint a' föld, melly fokkal jobban szereti, és kedveli a' töviffeket, és bojtorjánokat, mint sem a' jó illatú drága virágokat, és szép gyümölsős fákat, 's azért-is ezeket csak némelley helyeken szenvedei, és ott-is idejek előtt el-hervasztya; amazokat pedig mindenütt, és nyaratfzaka kebelébe tartya, és neveli. Végtére úgy tetszik énnékem, mint ha az ISTENnek fel-szentelt Papjai hasonlók volnának Abraham maradékihoz, kiket az ISTEN nem csak az Egi tsillagokhoz, hanem a' föld porához-is hasonlított. Illyenek az ISTEN szolgai e' világon, a' kik mennél tökéletesebb erköltsőkkel világoskodnak e' földön, annál jobban tapodtatnak láb alá e' világtól; úgy hogy, mintegy lehetetlennek látszik, hogy a' ki tökéletes élete által kedves az

B

Is-

(m) Daniél. 6. v. 10. (n) 2. Reg. 6. 14. (o) 2. Paralip. v. 11.

ISTEN előtt, kedves légyen e' világ előtt-is. És ha valaki mind a' kettőnek kedvében találta, méltán tarthatta azt maga felől, hogy nem csak a' menyei, hanem a' földi bódogságnak tárját-is elérte.

ECCE SACERDOS MAGNUS, QUI IN DIEBUS SUIS PLACUIT DEO.

Imé illy kedves Fő-Papja vala nem csak az ISTENnek, hanem az egész Magyar Világnak ez előttünk fekvő, ISTENben bódogult Méltóságos Szalai, Paloczi, és Tavarnai Gróff BARKÓCZI FERENCZ, Szentséges Római Birodalomnak Hertzege, Esztergomi Anyaszentegyháznak Érseke, Magyar-Ország Primásza, Született Követje, Első, és leg-főbb Secretariussa, Cancellariussa, Szent István Király Apostoli jeles Rendének Prælatussa, és Nagy Keresztes Vitéze, Császári, s Királyi Felségeknek Belső, Titkos, Tanácsa, Tekintetes Nemes Esztergom Vármegyének Örökös Fő-Ispánnya, Felséges Magyar Helytartó Tanácsnak, és Fő Királyi Hét Birás Táblának egyik Fő Tanácsa, Birája, és Afessora, kinek Erseki, és Fő-Ispányi nem régi örvendetes bé-iktatását ha eszembenjuttatom, mit itélhetek egyebet, hanem hogy mennél nagyobb, és örvendetesebb vala az egész Hazának akkori öröme, és vigasága, annál nagyobb mái napon annak keferése, és fájdalma, mert a' kinek Egyházi, és Világi bős vezérlése által hajdani bódogságát vízfza-térni reménlette Magyar Ország, annak kora halála által jövendőbeli bódogságának remenségétül meg-fosztatván, meg-hólt kegyes, és kegyelmes jó Hertzegét siratni soha meg-nem szűnik.

Es ugyan ezért-is, mivel Hertzegünk halála által esett bódogtalanságunkat soha elegendőképpen meg-nem sirathattuk, hol vagytok ti Méltóságos BARKÓCZI Háznak Czimeres Orozslányi? Mert ha Mátyás Királynak Orozslányi a' Budai Várban keferes orditásokkal siratták meg-hólt jó Urokat s Királyokat, nem de nem méltó hogy ti-is Mikeás Próféta mondásaként: *Facite planctus quasi strutionum.* (p) Olly sirást, olly orditást tegyetek mint a' farkányok sirása, midőn látjátok, hogy a' kit nem régen egész Hazánk ki-mondhatatlan nagy öröme, és vigasztalására Felséges Afzfonyunk külöms Kegyelmebül ama' hires, s nevezetes Esztergomi Várba, úgymint hajdani Ersekek fáját jufsába az Ország színe, és fénye előtt ágyú bóbólések, sip, dob, és trombita harfogások között lobogó zászlóitokkal bé-kisértetek, annak a' Magyar-Ország Nagy Papi Fejedelemnek csak annyi időt sem engedett az irgalmatlan Halál, hogy abban az ő kedves új lakó Várban, a' meg-tetzett Bakacsi márványos Kápolnában hólt teteminek, mint régenten Remete Szent Pálnak, Sírt, avagy-is temető-helyt áshattatok, és azt előre el-készíthettétek volna. Hol vagytok azon Méltóságos Háznak Czimeres Angyali? Mert ha *Angeli pacis*, a' békeféségnek Angyali Uroknak kínos halálát nem csak fájdalták, hanem *flabant amare.* (q) Keferessen meg-is siratták. Vallyon nem méltó-e hogy ti-is siránkozatok mái napon, mivel *Cecidit Corona capitis.* (r) El-esett a' ti fejetek Koronája, és annyira esett, hogy soha azért annyi könyhüllatásokat nem ejthettek, mellyekkel ti-is nem különbben mint a' Békeféség Angyali halottaiból fel-támaszthatnátok azt, a' kinek el-fáradhatatlan Apostoli munkálkodásáért minnyájan Hazánknak igaz fiai halhatatlanságot ezer szível kívántok, és óhajtotaknak.

De úgy tetzik, mint ha ugyan ezen Méltóságos Familiának Koronás Örök Angyali szintén azzal vigasztalának bennünket, a' mivel vigasztalta Constantinus Császárnak test örök hív Angyala, és szolgája Evagoras, az ő Urának halálán siránkozó halottas népet, mondván: *Nolite flere.* Ne sirjatok, mert ha testében meg-hólt-is, de ugyan csak *Vivit post funera virtus.* Jeles tselekedetiben, és tókélletes Fő-Papi erköltsiben hóltá után-is él a' mi Méltóságos Her-

172-

szegünk, Érsékünk, Primásunk Méltóságos Gróf BARKÓCZI FERENCZ, a' kirúl, az ő fok, és nagy érdemére nézve, méltán mondhatom azt, a' mivel az Anyaszentegyház Szent Mife Solosmájában a' meg-ditsóult Fő-Papokat tisztelettel mondván: *ECCE SACERDOS MAGNUS, QUI IN DIEBUS SUIS PLACUIT DEO.* Imé a' Nagy Fő-Pap, a' ki az ő napjaiban tett az ISTEENNEK, mert nagy volt az ő Fő-Papi Vigyázása; és ez az első. Tett az a' Királynak, mert nagy volt az ő Hertzegi Hivsége; és ez a' második. Tett az Országnak, mert nagy volt az ő Hazabéli Szeretete; és ez az harmadik része e' máj halottas beszédemnek. Az elsőbül meg-halljátok, melly vigyázó Fő-Papi Szolgája vala ISTEENÉNEK FERENCZ. A' másodikbül, melly hiv Hertzegi Királyának. Az harmadikbül, melly hálá-adó Fija Hazájának. Melly Fejedelmi hármaskörét FERENCZNEK nem annyira az ő ditséretére, mint a' ti háznokokra hozom-elő; a' végre tudni-illik: hogy ti-is számossan őszve-gyúlt fő, és alaton rendbéli, Egyházi, és Világi, szomorú Halgatóim, halván ezen hármaskörét FERENCZNEK, azon iparkodgyatok, hogy annak nyomdokit követvén, ti-is minnyájan a' ti hivatalotok szerént mind ISTEEN, mind világ előtt nem tsak kedvéfiek, hanem nagyok-is lehessetek. Figyelmezzetek.

IGaz ugyan a' Szent Lélek mondása: hogy nem tudgya ember, ha az ISTEENNEK szeretetére méltó-é, vagy gyűlölségére. *Nescit homo utrum amore, vel odio dignus sit.* (s) Mindazonáltal a' ki nem külömben, mint az ifjú Tóbiás. *Ab infantia.* (t) Gyermekségétől fogva az ISTEENT félni, és annak híven szolgálni tanul, mit lehet arról egyebet remélni; hanem hogy az el-kezdett jóban állhatatossan meg-maradván, ISTEEN előtt nem tsak kedves, hanem nagy-is léssen. Illy jó reméssel táplálta, és vigasztalta egész Méltóságos Familiáját mindig-árást életének sengéjében a' mi Hertzegünk FERENCZ, kinek Méltóságos édes Anyja, mivel tizen-nyóltz Urfiái, és Kis-Afzfzonyai között, kikkel Hazánk külömbös szerentséjére, és boldogulására meg-áldotta méhét az ISTEEN, FERENCZET mint Rakel Jósefet leg-jobban szerette, és az ő leg-kedvessebb Urfiatskájához-való anyai nagy szeretete nem engedte ezt az ő méhének leg-dragább gyümölsét Lamiákkal: *Nudaverunt Lamiæ mammam suam,* (u) az az: idegen emlékekkel neveltetni, hanem hogy a' Keresztes Szarvasoknak, kiknek őnnön maga-is a' Méltóságos Anya egyik tekéletes tsemetéje vala, ájtatos szelíd erkölsét anyai tejével együtt szívében tsepegtetné, és óltaná, tulajdon maga emléivel szoptatta FERENCZET. El-választván pedig emléitől, azt látzatott tselekedni a' Kis FERUS Urfiatskával, a' mit tselekedett Samuellel Anna Elkana Felesége, a' ki kised-korától fogva szentül nevelvén az ő egyetlen egy fijasát Samuelt, hogy annál állhatatossabb lenne a' jóban, nem tsak bé-mutatá őtet az ISTEENNEK a' Jerusálemi Templomban, hanem Éfódban, az az: gyóltos hofszú fejér ruhában fel-is öltözteté őtet; melly tselekedetét Anna Afzfzornak kérdésben vévén bölts Baëza, azt kérdi: *Cur Sacerdotis habitus datur puero?* (x) Miért adatik Papi köntös a' gyermeknek? 'S megfelelvén maga magának azt mondgya: *Ut vel ex habitu disceret etiam in pueritia esse modestus, & gravis instar Sacerdotis.* Hogy a' köntösbül-is tanulná-meg, hogy gyermek korában-is Papi módra szemérmetesfen, és ditséretesfen, viselné magát. Ezt tselekedte szerelmes édes Fijával FERENCZEL Méltóságos Anyja, a' ki hogy mennél hamarább nem tsak a' maga, hanem e' tündér tsalárd világnak mérges emléitül-is el-választhatná FERENCZET, fok éjjeli, és nappali nyughatatlansági, ISTEENHEZ való buzgó imádsági között alig várta, hogy súlyos

B 2

nya-

(s) Eccl. 9. v. 1. (t) Tob. 1. v. 10. (u) Thren. 3. (x) Tom. 3. lib. 14. c. 1 §. 14.

nyavalyájából, melly által e' töredékeny kisded gyermeki edényt már három ezftendő korában magának el-készítette az ISTEN, ki-gyógyúljon FERENCZ, leg-ottan el-vivén őtet a' Templomban, és az Oltár előtt az ISTENnek bé-mutatván, Esődban, az az: Papi ruhában öltöztette; mellyből azon szempillantástúl fogva koporsó zártáig foha ki-sem öltözött FERENCZ. Most veszem észre, hogy miért tartott vendégséget Abrahám Isáknak el-választása, és nem születése napján? Mert ezzel inteni akarta a' Szüléket, hogy ne örüljenek akkor gyermekeknek, mikor e' világra jöven sirással kezdik e' világi nyomorúságos életnek keferü emlőit kóstolni, hanem akkor örüljenek, akkor örvendezzenek, mikor gyermekek el-tökéltett szabad akaratból e' világnak emlőitől, mellyekből azon kívül-is méregnél egyebet nem szopik, magát el-választván, nagy örömmel, és kézséggel egyedül csak az ISTENnek kezd élni, és szolgálni, mivel akkor veszik észre a' Szülék, melly szerentsés, és bódlog részt választott az ő gyermekek, midőn láttyák hogy e' világ Sodomájának kénköves bűdös tűzétől meg-menekedvén, már csak meszfzirül nézi Abrahámmal a' Világ fellérinek veszett romláfokat.

Illy szerentsés, és bódlog részt választott magának idején korán a' mi Herzegünk FERENCZ, a' ki hogy ne csak már öltözte, hanem hivatalja szerént-is Krisztus Tanítványának ismertetné magát, nagy ditséftettel el-vegezvén Kassa Városában, úgy mint születése helyén, Alvarus, és Soarius Oskoláit, az Egri Megyének Egyházi nyájja közzé irattatta magát, és hogy fel-vett hivatalyához szükséges tudományt szerezne magának, a' Fő Tudományoknak Kassai lakó helyéből a' Nagy-Szombatiban költözött; a' hol a' természet vizsgáló Böltseknek tanításából ferény nagy elméjével két ezftendő forgása alatt általjárván az eget, és földet, amaz Evangyéliomi Sasnak módgyára, az egek-nél-is fellyebb emelte szárnyait, úgy hogy a' Keresztény Világ Fejedelmi Városában Romában az Isteni böltsefség mélységes titkainak tengerében botsátkozván, mind addig fáradhatatlanul evedzett abban, míg a' fok külömbféle nehez kérdéféknek feneketlen örvényét elméjének élefségével által hatván, a' böltsefség partján fenálló borostyán-fának zöldellő ágaiból magának érdemes koszorút nem font, nem szerzett.

Mellyel a' Romai Böltsektől meg-koronáztatván, olly ditsőfséggel tért vissz a Hazájában FERENCZ, hogy ha alázatofsága, és ifjúságának érdemek nélkül való szükölködése engedte volna, azonnal az Egri Fő Egyházi Böltsek közzé okvetetlenül helyheztetett volna. De mivel Szent Pál Timotheushoz irt Leveléből megtanulta, (y) hogy az Egyházi Rendben azok kiváltképpen méltók a' tiszteletre, és betsületre, a' kik az ISTEN Igéjének hirdetésében, és tanításában szorgalmatoffan munkálkodnak, innénd vala, hogy femminémű Egyházi Fő-Tifztséget mind addig fel-nem akart vállalni FERENCZ, míg az ISTEN Igéjének szorgalmatos hirdetése által arra magát érdemessé nem tette. Eger Városá vala pedig Apostoli buzgóságának leg-első próba helye, melly Püspöki Városnak Lelki Pásztorságát olly nagy örömmel vállalta magára FERENCZ, mint ha a' régi Profétákkal a' Királyok, és Országok felibe helyheztetett volna, azzal a' külömséggel mindazonáltal: hogy a' lelki szolgálatban ollyan vala előtte a' köldús, mint a' Király, tudván: hogy csak akkor leg-kezdvefőbb Tanítványa a' Krisztusnak, mikor Pásztori hivatalyában leg-alább való juhainak-is szolgálatot téfzen. Ezt tselekedte Nemzetek Doktora Szent Pál, a' ki hogy Apostoli hivatalában annál kezdvefőbb volna, szerelmes Mennyei Mestere előtt, nem csak a' nagy Udvarokban, fényes Palotákban, Tanáts-házakban, hanem a' fetét, bűdös tömlőtözökben-is kereste az el-veszett juhokat, midőn tudni-illik Areo-

pagus-

pagusban a' Tanátsbéliek közzül Dineft, (z) a' tömlőtzbem pedig Onefimusnak fogoly szolgáját Krifushoz térítette. (a) Erre kótelezi a' Lelki Páfztorokat az igaz Isteni, és Felebaráti szeretet, melly a' Szentségek szolgáltatózásában nem kérdezi azt a' Jerusálem tunya, rest Leányival: *Qualis est dilectus tuus? quò declinavit dilectus tuus? & quæremus eum.* (b) Mitsoda tífzttségben, mitsoda értékben vagyon, a' kit Krifus képében kell szeretnünk, és lelkiképpen segitenünk? Uri páltza vagyon-é kezében, vagy kóldús bot? Biborban vagyon-é óltózve, vagy szakadozott ruhában? Kastelyban lakik-é, vagy paraszt kunyhóban? Nem kérdezőskódoott mind ezekrül Magdolna, hanem mivel, *Dilexit multum.* (c) Felettébb igen szerette Krifust, nem tsak a' Fejedelem afztalához, hanem a' koporsóhoz-is el-vitte Krifus után a' kenetet. Oh melly távúl járnak Magdolna szeretetétül azok a' Lelki Páfztorok, a' kik fokkal jobban futnak a' nagy Urak afztalához, mint sem a' betegek ágyához, vagy a' rabok tömlőtzéhez! Hafonlóknek láttatnak ezek nékem lenni a' molyokhoz, a' kik tsak azokhoz repülnek, tsak azoknál tartózkodnak, a' kik bárfonyban, és felyemben járnak. Ellenben pedig a' kik a' haldokló fzegények kórrul szorgalmatoffan forgolódnak, hafonlók a' fent repdesó, és a' napfényhez kózelító Sasokhoz; a' kik a' meg-búfzhódoott testnek szagára a' magafságbúlis le-botsáttják magokat. Valamint azért az úftókóts-sillag jóllehet hogy tsak a' föld mérges párájának ártalmas gyúmóltse, a' tsillagok pedig minket vidámitó, és éltető alkotmányi az ISTENNEK, nem tudom még-is hogy miért tsudállya az emberi szem fokkal jobban az úftókóts-sillagot az égen, mint sem a' többi tsillagokat. Szintén úgy azt sem tudom, hogy miért kellene ezt, vagy amazt az Egyházit azért nagyra betsúlnunk, hogy ha ótet nagy Urak, és magához hafonló Fő-Rendek kózótt, nem kóulómben mint az úftókóts-sillagot a' többi tsillagok kózótt, tündérkedni láttjuk, holott az Egyháziak kózótt-is azokat illeti leg-inkább a' tífztelet, és betsúlet, a' kik Egyházi hivataljokban el-felejtkezvén nagy eredetekrül, abban fáradoznak, hogy az együgyú kófségnek lelkeit buzgó tanítáfok által a' tsillagok felibe, az ISTEN isméréteré segitsék, és emellyék.

Gloriosa dicta sunt de te Civitas DEI. (d) Azt énekli a' Királyi Próféta Jerusálem Városárúl. Oh ISTENNEK kedves Várofa, úgy mond, melly ditsófséges dolgok mondattak felóled! 'S vallyon mitsoda ditsófséges dolgok valának azok, mellyekrül ditsóittetett Jerusálem Várofa? Talán hogy fok drága fényes épületekkel, kóulómbfóle hafznos fórdókkal, mindenfóle mesterséges vizi tsatornákkal bővelkedett? Távúl légyen mind ezekrül való ditsérete Jerusálem Városának, a' ki mivel ISTEN Várofa vala, soha effóle múlandó híváságokban nem ditsekedett; hanem egyik ditsófsége Sionnak vala az ó Templomának nagy roppant, és gazdag épülete, a' Papoknak, Levitáknak, és áldozatoknak fokasága, a' Prófétaknak, és Királyoknak ott lakáfa; felyül-haladta még-is mind ezeknek ditsófségét az a' leg-ditsófségessebb tselekedete Sionnak, hogy; *Ecce alienigenæ, & Tyrus, & populus Æthiopum, hi fuerunt illic.* (e) Hogy Sionnak Pappjai az idegeneket, az el-vadúlt Tyrusbélieket, és a' vad természetű Szeretsenek gyülevézf gaz népét-is lelki gondvifelések alá fogadták, és ezeknek-is, nem kóulómben mint Jerusálem Várofa fő Rendinek, az ISTEN törvényét egyenlő buzgófsággal hirdették. Senki azért abban ne ditsekedgyék, hogy az ó gyóntató széke olyan mint a' Jordán vize, mellynél, mint a' Siriai Naamán, a' Fő Rendek-is búneik úndokságából ki-tífztúlnak. (f) Abban se bizza-el senki magát, hogy az ó prédikállása olyan, mint a' Bethlehemi kút-forrásnak vize, (g) mellyet Dáviddal a' nagy Méltóságok-is szomjúhozzák. Merő

C

hafzon-

(z) Act. 17. v. 34. (a) Philem. 10. (b) Cant. 5. v. 9. (c) Luc. 7. v. 47. (d) Pál. 86. v. 3. (e) Pál. 86. v. 4. (f) 4. Reg. 5. v. 23. (g) 2. Reg. 23. v. 15.

házföntalan mind ezekben dítsekednünk, ha csak az nem mondatik felőlünk: *Ecce alienigena, & Tyrus, & populus Aethiopicum, bi fuerunt illic.* Hogy mi-is, nem különbben mint a' Sion Papjai, minden személy valogatás nélkül olly szívesen szolgállyunk a' szegényeknek, valamint a' gazdagoknak.

Oh melly méltán kiálthatok itt fel Koronás Próféta Szent Dáviddal: *Gloriosa dicta sunt de te Civitas DEI Agria!* Oh ISTENnek kedves Eger Várofa, melly fok ditsőséges dolgok irattatnak felőled! De úgy tetszik, hogy annál nagyobb ditsőséged nints, mint hogy olly Lelki Páfstorod volt valaha FERENCZBEN, a' ki fedhetetlen élete, buzgó prédikállása, személy valogatás nélkül való fáradozatlan lelki szolgálattya által annyi fok szép érdemeket szerzett magának, hogy azokon, mint valamelly gráditsokon hágozván, mind fellyebb fellyebb emelkedett, el-annyira: hogy a' kinél a' mi Hazánkban már nagyobb Tiszt nem adatik, az Esztergomi Érseki Fejedelemségre-is fel-magasztaltatott. Nem szükség azért abban tartzkodnom, melly érdemes Tagja volt az Egri Káptalannak, melly szükséges Prapostja a' Szepefi Anyaszentegyháznak, melly vigyázó Fő-Páfstora az Egri Megyének, mivel nem órák, nem napok, hanem hónapok-is kívántatnának, ha mind azokat rend szerént elő-akarnám számlálni, a' miket Szepefi, és Egri Megyében ISTEN ditsőségére, és az egész Magyar Egyházi Rendnek tiszteletére, és betsületére, tulajdon maga nevének pedig örök emlékezetére tselekedett FERENCZ. Mert valami ditséretes, és üdvösséges jó rend-tartását láttyuk a' Szepefi, és Egri Megyének, akár a' szokott Isteni szolgálatok foglalatoságában, akár az Egyháziak példás magok viselésében, akár az ISTEN Igejének hirdetésében, és az ártatlan kisdedek taníttatásában, akár az Egyházi, és világi Törvények ki-fel-szolgáltatásában, akár a' nevedékeny Papoknak nevelésében, mind ezeket nem másnak; hanem FERENCZ szorgalmatos Apostoli munkálkodásának tulajdonithattyuk, a' ki hogy alatta-valóinak nem csak fogyatkozást, hanem érdemit-is annál jobban meg-ismérhetné, a' Szepefi Megyét ugyan mint amaz Bóldog emlékezetű ESZTERHÁZI IMRÉNEK akkori Esztergomi Érseknek méltó személye, az Egri Megyét pedig mint azon Megyének Fő-Páfstora tulajdon maga személye szerént egészen el-járta. Es hogy tanítása által a' júhokat Isteni félelemre, Páfstorokhoz való engedelmségre, a' Páfstorokat pedig az ISTEN Igejének szorgalmatossabb, és háznozsabb hirdetésére fel-ébredtetné, sok helyeken a' Püspöki Páltza helyett az Evangyéliomos Könyvet vette kezébe, és olly kegyessen, olly édesdeden fejtegette mind az öregeknek, mind az ártatlan kisdedeknek az ISTEN akarattját, az Hit ágazatit, a' Júhoknak, és Páfstoroknak kötelelségét, hogy ollyan vala az ő tanítása mint a' lassú tsen-gés, melly a' raj-méheket a' kasba szokta vonni. Minden intése egy jó Páfstornak szavai valának, mellyeket a' júhok távolról-is meg-ismértek, és az ő Fő-Páfstorokhoz futottak.

Alig végezte-el pedig ezt a' két Apostoli útazását, leg-ottan mind a' két Megyében nagy örömmel, és lelki vigasztalással kiki látta a' Templomokat, és Plebánia házakat újjúlni, és sokafodni, az Oltárokat, és Papi öltözöket fényeskedni, az Isteni szolgálatokat nevelkedni, a' lelki tanítáfokat gyűmöltsözni, az el-vezett Egyházi örökségeket vizszá-térni, a' Papi igazságokat erőssödni, az erköltstelenekeket jobbúlni, az érdemekeket jutalmaztatni, az ISTENnek fel-fszentelt szolgait mindenütt, és mindenektől kiváltképpen való tisztelettel betsültetni, és szerettetni, úgy hogy: mind ezeknek újjúlasok, és virágzások által, olly ékesnek láttatott az egész Szepefi, és Egri Megye, mint ha a' magos mennyékből Menyaszfzony képében le-fszállott volna az új Jerusálem Várofa, a' kit az ő Mennyei Vőlegénye mindenféle tőkélletes szép erköltsök-

kel fel-ékesített. *Vidi Jerusalem novam descendentem de Caelo, sicut Sponsam ornatum Viro suo.* (b)

Illy szorgalmatos vigyázó Érfeke Fő-Pásztor óhajtott magának hét esztendőbeli árvaságában az Esztergomi Anyaszentegyház, a' ki kegyes, és keletmetes MIKLÓS Hertzegjéül-is idején korán meg-fosztatván mind addig siratta hofzfas árvaságát, míg az egy FERENCZBEN nem csak el-vezített MIKLÓS Hertzegét, hanem azzal egyetemben mind az hatvan egy Bóldog emlékezetű Érfeke Mátkáit fel-nem találta. De óh bóldogtalan Jegyes! alig óltóztél-ki előbbeni gyászodbúl, alig törülted-le el-hervadt siralmas ortzádrúl nem régi árvaságodnak keferves könyhullatásit, és immár-is minden örömd szomorúságra, minden gyönyörűséged keferúségre fordult, mivel, *Abiit Dilectus tuus.* (i) El-távozott tőled a' te nem régi Jegyefed FERENCZ, és olly megszfe földre távozott, a' honnend, míg a' világ fenn áll, soha hozzád visszsa nem térendő. Kérjed azért, az életnek, és halálnak Urát ISTENÉT, hogy a' ki FERENZTÚL meg-fosztott, ahoz hasonló vigyázó Fő-Pásztorral mennél hamarább meg-vigasztallyon. Mert ugyan-is vallyon mi öröme, mi vigasztalása, mi ótalma, és segítsége lehet a' Menyaszfzonynak, ha Vőlegényétül meg-fosztatott? Akár ki mint vigasztallya, segítse, ótalmazza, és kormányozza árvaságra hagyott ügyét, senki mindazonáltal olly hiv gondgyát nem vífeli, mint tulajdon maga Jegyesse. Tobiás mind addig, míg világtalan vólt, se visszsa-tért fíjának, se Gabellustúl hozott pénzének nem órúlt, azt tartván magában; hogy mi öröme lehet, ha a' fetétségbenül és az égnek világosságát nem láttya. Krístus mondása: hogy minden Anyaszentegyháznak egy igaz világossága az ó tulajdon maga Fő-Pásztor, és ha ettúl meg-fosztatván, alább-való világosságokra hagyattatik, féld, hogy úgy ne járjon, mint az Évangyéliomi Szűzek, kik közzül óten a' menyegzőbúl kinen maradtak vólna, ha mások világosságára nem szorúttak vólna. Jaj igazán annak a' virágos kertnek, mellytúl el-enyészett a' nap-fény, mert valami abban virágzott, az mind el-hervad. Tudgyátok-é mikor hintette az Ellenséges Ember a' tífza búza közzé a' konkolyt? Akkor tudni-illik: *Cum dormirent homines.* (k) Mikor el-alutt a' szántó-földnek Ura embereivel együtt. Soha bizonyára a' Cselédes-ember sem vallott vólna annyi kárt szőlejében, ha azt mások kezében nem botsátotta vólna; de mivel, *Locavit eam agricolis.* (l) Bérben adá azt a' miveseknek, azt nyerte vele, hogy a' szőlő-vezszfők helyett hegyes-török teremvén szőlejében, azokkal, a' vakmerő munkások egyetlenegy fíját-is meg-ólték. Távúl légyen, mint ha ezzel ezen Érfeke Megyének mostani okos, tudós, és bős Elő-járóit fértgetném, hanem csak egyedül azt akarom ebbúl ki-hozni, melly méltán kell kérnünk az ISTENT, hogy ezt az ó fok Magyar Mártirok vérével plántált Fejedelmi Szőlejét, mellynek Pásztor-ságátúl függ a' Magyar Anyaszentegyháznak bóldogulása, fokáig érdemes Fő-Pásztor nélkül szükölködni ne hagyja.

Jákob Pátriárka által-látván, hogy az ó fíjábúl Judásbúl uralkodó nagy Fejedelem léfzen, Oroszlányhoz hasonlította ótet, mondván: *Requiescens accubisti ut leo, & leona.* (m) Meg-nyúgodván le-fekúttél mint az Oroszlány, és Nyóslény-oroszlány. Ezzel értésére akarván adni az ó fíjának Judásnak, hogy ha valaha bóldogúl uralkodni akar, szükséges, hogy olly vigyázó légyen alatta valóira, mint a' páros Oroszlány; kik közzül jöllehet, hogy mindenik aluvásában nyitva tartya szemeit, azzal a' külömbséggel mindazonáltal, hogy ha az egyik nap-keletre fordúl, a' másik nap-nyúgotra forditty a szemeit. Mind a' mi oktatáfunkra, hogy a' kik tudni-illik az ó Uraságokban, és Fejedelmi

C 2

Mél-

(b) Apocal. 21. v. 2. (i) Cant. 5. v. 17. (k) Math. 13. v. 25. (l) Math. 21. v. 33. (m) Gen. 49. v. 9.

Méltóságokban Istennek tetszése szerént szerentséffen uralkodni akarnak, szükséges, hogy éjjel nappal vigyázzván reájok bizott nyájokra, nem csak e jelen való, hanem az el-múlt, és következő idöket-is tekintetben vegyék, és nem csak az előttök állókra, hanem a' távúl lévökre, közel, és megszöve való munkásokra-is vigyázó szemek légyen. Ki tudja? Vallyon miért nevezi az Evangyéliom azt az hatalmas gazdag Urat, a' ki nagy Vatsorát tartott, csak közönséges embernek. *Homo quidam fecit Cenam magnam.* (n) Egy ember nagy Vatsorát szerze. Amázt pedig, a' ki Fijának Menyegzőt tartott, Királynak nevezi: *Simile est Regnum Caelorum homini Regi.* (o) Hasonló lett Menyeknek-Országá egy ember Királyhoz. Az Irást fejtegető Bóltsek ennek másokát nem adgyák, hanem hogy az a' hatalmas gazdag Ur, a' ki nagy vendégségeket tartott, mivel igen gondatlan vólt házánál, és nem vigyázott vendégeire, el-annyira: hogy végtére a' hivott vendégek el-sem jöttek a' Vatsorára, ezért az ő gondatlanságáért még az Urnak, vagy a' Cselédes-gazdának nevé sem érdemlette-meg. A' másik pedig, mivel: *Intravit, ut videret discumbentes.* Mivel igen gondos, és vigyázó Gazda vala mind a' maga házá népére, mind vendégeire, ezért az ő szorgalmatos vigyázásáért meg-érdemlette a' Királyi embernek nevezetét: *Intravit Rex, ut videret discumbentes.* Melly két példa-bejzébül nyilván ki-tetzi, hogy a' vigyázás olly tulajdona a' Királyi, és Fejedelmi Hivatalnak, hogy a' ki a' Királyok, és Fejedelmek között a' nélkül szökölködik, a' Királyi, és Fejedelmi nevet sem érdemli.

Tudta bezzeg ezt a' mi Hertzegi Fejedelmünk FERENCZ, mihelyett azért az Érséki Palástot magára vette, leg-ottan Czimeres Oroszlányárul megemlékezzván, fel-nyitá mindenfelé szemeit, és nem csak e jelen való, hanem az el-múlt, és következő idöket-is észébe juttatván, olly áthatatos vigyázással vólt az ő alatta-való nyájára, hogy soha szemeit attúl el-nem fordította. És nem-is ok nélkül, mert ha a' régi Pogányok érdemesnek tartották, hogy annak a' Páfszornak száz szeme légyen, a' ki azt a' Vizi Isten-Afzszonyt őrszi, a' kit az ő Istenek meg-szeretett. Vallyon nem méltó-e, hogy egy Lelki Fő-Páfszor, a' ki az egy igaz Istenül meg-szerettetett fok ezernyi ezer Lelkekrül fog valaha számot adni, szemeit alatta-valóira áthatatosan fűggefzöve.

Ne vélje pedig senki, mint ha azzal meg-elégedett vólna a' mi Hertzegünk FERENCZ, hogy alatta-való nyájának szökökségit, és fogyatkozásit másoktúl hallotta, kinek senki olly ditséretet, vagy gyalázatot alatta-valóirül nem mondhatott, mellyet maga-is vóltaképpen meg-nem visgált vólna, tudván: hogy gyakorta meg-botlik, valaki magához nem bizván, tellyesféggel mások által, mint a' vak köldös, vezetteti magát, mivel a' Próféta sem vezetheti jól azt, a' ki vak magában. Nem de nem Próféta vala, a' kire a' Sírifok bizták magokat; de mivel vakok valának, Eliseus sem vezethette őket olly bátorságos helyre, a' hol az ellenség kezében nem akadnának. *Duxit eos in Samariam.* (p) Nem kétlem hallottátok mint járt az a' Cselédes-gazda, a' ki minden gazdaságát Sáfárára bizta? Ki-tetzi Sáfárának számadásából, mellyben száz tonna olajért ötvent, és száz köböl búzáért nyóltzvant irt-fel. (q) De még az öreg Isák-is, noha kezeivel tapogatta fiját, még-is, mivel öregsége miatt már vakoskodott, és meg-homályosodott szemeivel nem láthatván Jákóbot, más itéletére szorúlt, meg-tsalatkozott, és arra adta az atyai áldást, a' kit szöletésére nézve nem illet. (r) Így tsalatkoznak-meg fokban az Elöl-járók között, a' kik önnön magok nem tudván meg-választani az ő nyájoknak édemit, mások intézésébül gyakorta Esau helyet Jákóbot, és Jákóbot helyett Esaut vá-

lafz-

(n) Luc. 14. v. 16. (o) Math. 22. v. 2. (p) 4. Reg. 6. v. 20. (q) Luc. 16. v. 7.
(r) Gen. 27. v. 21.

lasztanak. Mikor tudni-illik a' meg-nyirtt bakot szarvasnak ismérik, és a' vadászt juhok mellé az akolban, a' tudós jó páfztort pedig a' fizilaj vad emberek közzé állittyák. Bóldogok azért, és felettébb igen bóldogok mind azok az Elöl-járók, a' kik a' juhok vezérlésében tulajdon magok tudományokkal élnek, és más nyúghatatlan elmének rövid látó éretlen tanátsán meg-nem indulnak. Illy bóldog, és felettébb igen-is bóldog volt az ő Erfeki vezérlésében a' mi Hertzegünk FERENCZ, a' ki mivel szótalanságának kisdéd korátúl fogva élete fogytáig szüntelen a' könyvek között töltötte napjait, olly tudományt, és bóltsefséget szerzett magának, hogy se a' jók jutalmazásában, se a' rozfszak büntetésében, se Egyházi, se világi gondos nagy dolgainak el-intezésében foka máfok eszével, és tudományával nem élt.

Jól tudom, hogy fokban helytelen buzgóságnak tartották azt FERENZ-BEN, midőn olly szokatlan szoros korlátban vette nem tsak a' Világi, hanem Egyházi Nyáját-is, hogy se egyikben, se máfikban femmi olly fogyatkozást nem szenvedett, melly vagy az ISTEN, vagy az Anyaszentegyház Törvényével ellenkezett. Hanem valamint az Ur Angyala nem tsak Agárt, hanem Sárát-is meg-intette, amazt engedetlenségért, ezt pedig nevetésért. (s) Illy bátor szívű nagy Angyala vala az Esztergomi Anyaszentegyháznak FERENCZ, a' ki fok külömbféle díztelenségekért, mellyek a' világ váfott fiaitúl, és leányitúl fokszor az ISTEN Házában-is gyakoroltatnak, nem tsak az Ágárokat, hanem a' Sárakat-is, nem tsak az alatson, hanem a' Fő-Rendeket-is meg-intette, azt tartván Kristussal, hogy az ISTEN Háza nem nevetésnek, nem új híreknek, nem illetlen tekénteteknek, hanem imádságnak, és ájtatos könyörgésnek helye. Ha pedig illy nagy gondgya volt az ISTEN Házában világi nyájára FERENCZNEK; fokkal nagyobb gondgya vala bizonyára az ISTENnek fel-fzentelt szolgaira nem tsak az ISTEN Házában, hanem azon kívül-is.

Őszve-hivatott egykor a' Királyi Próféta Dávid fok ájtatos, Istenfélő Lelkeket, és hogy ezeket-is az ISTEN véghetetlen jóságának isméréteré fel-gerjesztené, azzal biztatta őket, hogy valaminémű kegyelmeket vett az ISTENTúl, azokat mind el-beszélli nekik: *Venite, úgy mond, audite omnes, qui time-tis Dominum, narrabo, quanta fecit anima mea.* (t) Jőjjetek, hallyátok-meg minnyájan, kik félitek az Urat, és meg-beszéllem, minéműeket tselekedett az én lelkemnek. 'S vallyon miket beszélt-meg nekik? Meg-beszélte-é, mint szaggatta-őszve még gyermek korában az orofzlánt, és medvét? Meg-beszélte-é, mint vette fejét Góliátnak a' Terebintus völgyében? Meg-beszélte-é, mint kenetett Samueltúl Királyságra? Meg-beszélte-é, mitsoda nagy barátságban volt Jónatással? Meg-beszélte-é, mint szállott reá Jónatás Attyárúl a' Királyi Koroná? Meg-beszélte-é, minémű bóltis fiúi maradékkal áldotta-meg őtet az ISTEN? Mind ezeket kívánták volna hallani Dávidtúl az őszve-gyűlt ájtatos Lelkek; el-felejtkezvén mindazonáltal ezekrúl Dávid, tsak az ő Sóltárjiban ditsekedett előttök, mondván: *Ad ipsum ore meo clamavi, & exaltavi sub lingua mea.* (u) Hozzája kiáltottam az én szájjammal, és fel-magafztaltam az én nyelvemmel. Ezzel értésekre akarván adni, hogy nints, nem-is lehet annál nagyobb öröme és ditsősége, mint hogy az ISTEN ditséretit 'Sóltárookban fzedegette, és azok által napjában hétfzer énekelve ditséri, és magafztallya az ISTENT. El-halgatom azért, úgy mond Dávid, minden más egyéb jóságos tselekedetimet; el-halgatom, hogy halálos ellenségemet Sault fokféle alkalmatofságokban meg-ölhetvén, meg-nem öltem. El-halgatom, hogy Semeinek ellenem való átkozódását halgatással el-fzenvedtem. El-halgatom, hogy Mikolnak esztelen gú-

D

nyo-

(s) Gen. 18. v. 13. (t) Psalm. 65. v. 16. (u) Ibid.

nyolását meg-vetettem; el-halgatom, hogy gyilkosságomat, és házaság-tö-
téfemet Náthán Próféta előtt töredelmes szível meg-vallottam; el-halgatom,
hogy ezen vétkeimnek el-törléséért mindennapi kenyeremet hamuval egyelítve
ettem, és ágyomat könyhúllatáimmal mosogattam, el-halgatom mind ezeket;
mert ha mind ezeket a' tökéletes jóságokat nem tselekedtem volna-is, elég
nékem, hogy engemet választott arra az ISTEN, a' ki őtet 'Sóltárimban éne-
kelve ditsérjem, és magasztallyam.

Illy nagyra betsülte 'Sóltáros énekét Dávid. Illy nagyra betsülték ezt
az Uj Testamentombéli Királyok, és Fejedelmek, kiknek a' Templomok,
és Káptalanok fel-állításában utolsó ákarattyok-is az vala, hogy az ő Királyi
gazdag adományikból élő szolgai az ISTENNEK hozzájuk tartozandó Templo-
mokban mindennapi szokott 'Sóltárjok által fel-fzóval ditsérjék, áldgyák, és
magasztallyák az ISTENT. Erre kötelezi őket az Anyaszentegyháznak ki-
adott Törvénye. Ezt sürgették a' régi Magyar Egyházi Gyülekezetek. Ennek
meg-tartására emlékeztette a' Magyar Egyházi Fő-Rendeket a' mi Hertzegünk
FERENCZ, midőn a' Nagy-Szombati, és Pofonyi Templomában el-kezd-
vén az énekes Papi 'Sóltárokat, olly példa nélkül való példát mutatott, mellyet
csak azok nem követik, a' kiktől annak követése el-mellőzhetetlen bizonyos
akadályokra nézve mind eddig ki-nem telhetett.

A' minémű nagy ajtatófságot kívánt pedig minden renden lévő Papjai-
túl a' Templomokban, olly tökéletes életet kívánt tőlök a' Templomokon ki-
vül júhaik között; tudván: hogy a' földnek soha elegendő világófsága nem le-
het, ha a' tsillagok önnön magokban homályosok. Innénd vala, hogy Pap-
ainak leg-kissebb fogyatkozásokat sem hagyta vagy intés, vagy képes büntetés nél-
kül; mivel tapasztalta, hogy olly Tükör a' Lelki Páfstor az ő júhai előtt, mellyben
a' leg-kissebb tsorba-is nagynak láttatik. És ha Ábrahám nem fzenvedte házánál
Ismaelt csak azért, hogy Isákkal játszadozott; a' mi Istenfélő Nagy Ábra-
hámunk sem akarta, hogy Egyházi, és Szerzetes Fijai az ő társalkodáfokért
leg-kissebb gyanúságban-is essenek. Ennek el-távoztatására gyakorta ezfé-
ben juttatta FERENCZ, hogy olly meg-betsülhetetlen drága Szóló bizattatott
reá a' Mennyei Szólós-Gazdától, mellyben a' Menyafszony nem csak a' med-
véket, és farkasokat, hanem még a' kis róka-fiaikat sem fzenvedte: *Capite
nobis vulpes parvulas, quae demoliuntur vineas.* (x) És mivel illy szorgalmatos
vigyázása, és őrizete után-is arrúl paraszolkodott; hogy *Vineam meam non cu-
stodiivi.* (y) Hogy az ő szólejét elegendőképpen nem őrizte. Ebből az ő pana-
szából azt tanulta FERENCZ, hogy a' Fő-Páfstori hivatalhoz nem elég, ha
a' Fő-Páfstorok az Ur Szólejében csak ülnek, és ülve vigyáznak a' munkáfok-
ra, hanem az Evangyéliom tanitáfa szerént szűkséges; hogy abban Tornyt
építsenek, mellyből mindenfelé el-láthassanak a' munkáfokra. Szűkséges abban
a' prés, melly a' gondatlan, tunya, rest munkáfokból gyakorta a' veréjtéket-is
ki-fatsarja; szűkséges a' körül a' töviflekkel bé-tetézett fővény, hogy annak
rendtartását senki a' munkáfok között félrelem nélkül által ne hághassa.

Semmit ezekből mind Érfeki, mind Púspóki Páfstorságában el-nem
hagyott FERENCZ, a' ki Egyházi nyájának vezérlésében nem a' világ be-
szédét, hanem az ISTEN példáját követte, és mivel az ISTEN még az O Tes-
tamentomban sem hagyta büntetés nélkül a' Papok fogyatkozását; hanem
a' Betheli Próféta csak azért, hogy nem bőjtölt, az oroszlanlyal el-szaggattat-
ta; Oziát pedig, hogy illetlenül az Ur szekrényéhez nyúlt, hirtelen halállal
meg-büntette. Ezeket ezfében forgatván a' mi Hertzegünk FERENCZ, attúl tar-
tott, hogy ha el-halgatná Papi nyájának hibás tselekedetét, úgy ne járna mint Heli

Fő-

Fő-Pap, a' ki mivel az Oltár körül forgolódo Levitáknak illetlen tselekede-
teket el-halgatta, felle-fzékébül ki-esvén, nyakát szakasztotta.

Tsak hogy büntetésében-is olyan vala FERENCZ, mint a' Pathmos
szigetében Szent Jánostól látatott Királyi-fzék, mellybül villámások, és meny-
dörgések jönek vala: *De Throno procedebant fulgura, & voces, & tonitrua.* (z)
Es midőn a' fok villámások, és menydörgések között a' menykő útéstül leg-job-
ban félt Szent János, akkor hirtelen el-fzéledvén a' Királyi-fzékrül a' felhők,
és meg-fzúvnén a' villámások, és menydörgések, véletlenül egy szelid Bárány
jelent-meg a' Királyi-fzéken: *Et vidi in medio Throni Agnum stantem.* (a) Illyen
vala az ő buzgó haragjában FERENCZ, kinek ha az alatta-valói az ő gondat-
lanságokért intést, feddést, és dorgálást hallották; úgy tetfzett nekik, mint
ha mind annyi dörgéseket hallottak, és villámásokat láttak volna, valamennyi
szavait hallották FERENCZNEK, és mikor a' fok dörgések, és villámások
között már tsak a' kő-útést, a' meg-érdemlett büntetést várták fejekre; akkor
el-fzéledvén Istenes haragjának fellegei, Báránynál-is szelidebb Fő-Páfztort ta-
pafztaltak abban, a' kinek tsak tekéntetere-is eleinten meg-rémültek. Mert
hafonló vala FERENCZ ahoz a' Szoptató-dajkához, a' ki Salamon bizonyosa-
ga fzerént téjét borral egyelítette, de tsak a' végre, hogy ezen kellemetlen
itallal meg-rettentse ugyan gyermekét, de magátül egészen el-ne idegenitse.
Sokan igen neheztelik, hogy ha a' zápor-eső meg-veri őket, meg-nem gon-
dolván, hogy a' gyümölststelen száraz földet az ő hafznokra meg-áosztattya. Illy
békételenek valának fokban FERENCZNEK alatta-valói közzül, a' kik
felettébb igen-is neheztelték, ha Fő-Páfstoroknak keferü mirhával tsepegő
szavai gyakorta ortájokat-is meg-áosztatta; de ha azokbül származott lelki hafz-
nokokat ezekben juttatták, el-felejtkezvén helytelen panaszokrül, szentséges Her-
tzegi kezeit tsókolták FERENCZNEK, a' ki minden ki-adott Érseki Pa-
rantsolatattya, és Rendelése által mást egyebet nem kerest, hanem az ISTEN-
nek tetfzeni, és alatta-való Egyházi, és Világi Nyájjának ideig, és örökké-
való hafznot hajtani.

Mivel pedig tudta FERENCZ, hogy se jóra való intéstvel, se paran-
tsolattal mind addig tókélletes jó erköltsökre alatta-valóit fel-nem gerjeszthe-
ti, mig maga-is azokkal nem ég, és azoknak jó példa-adástival közzöttök nem vi-
goscodik; vallyon adhatott-é annál világosabb, és üdvöségesebb példát, mint
a' mellyrül mai napig-is nagy hálá-adással bizonyoságot téstzen egész Magyar Ha-
zánk, kinek talám fotha nagyobb lelki öröme, és vigasztalása nem vólt, mint
midőn az el-múlt Ország Gyűlésének kezdetében az Ur Napi Procestió-járásban
ezt a' Magyar - Orzági Aaront az ő Érseki Szentségének Öltözetében, és
annak számossan öszve-gyült Egyházi Fő, 's alatsen Rendbéli Fijait az ő ditső-
ségekben, a' Kenyér szin alatt el-rejtett Mennyei Bárányt, hofzfú renddel,
éög fáklyákkal, és Énekes Solosmákkal kíséni, és ditsóiteni nagy örömmel
nézte, szemlélte, és maga-is útszákrrül útszákra kísérte. Illy Fő-Papi jeles
példa-adásán FERENCZNEK örvendezett nem ugyan Pofony Városában,
hanem a' Sas-Vári Bóldog-Afzfzony Képénél Felséges Udvarunk, a' ki midőn
az Ur Szekrényét, az ott való Fájdalmas ISTEN Annyának fok tsudákkal tün-
döklő Képét FERENCZ által az Uj Templomban nagy ünnepléssel vitette,
látván FERENCZNEK, és körül-álló Papi Koronájának ebben az ő Fő-Pa-
pi Szentséges Hivatalában példás ajtatofságát; annyira fel-gyúladott ISTENNEK,
és az ő Szent Annyának különös tiszteletére az egész jelen lévő Felséges Ud-
var, hogy mind a' két Császári Fejedelem Bóldog Afzfzony Lábaihoz tévén
Koronájokat, mint valamelly Isteni fzeretettel lángodozó Mennyei két Serafi-

mök, úgy kísérték az ISTENnek titkos értelmű Szekrényét Érsekünk vezérlése alatt az Uj Templomban. Oh vajha engedte volna a' kegyes, és irgalmas ISTEN meg-érni Hertzegünknek azt az aranyas bódog időt, hogy az ő elkezdett Esztergomi Templomában illy felséges nagy ditsóséggel, Császári, és Királyi kíséréssel helyhez tethette volna azt a' meg-betsülhetetlen Drága Bódog Afzszony Képét, mellyel Felséges Afzszonyunk ISTENben bódogult kedves Menyének, Pármai ISABELLÁNAK, Felséges Római Királyunk első szerelmes Királyi Párjának, kinek tulajdon keze rajzoláfa azon drága Kép, örök emlékezetére az Esztergomi jóvendőbéli Uj Templomot már előre meg-ajándékozta. Melly Királyi adománynak, és Felséges Kézi munkának olly nagy erejét, és foganattyát kívánom, a' minémű erje, és foganattya vala annak a' Szent Lukás tulajdon kezével rajzolt Bódog Afzszony Képének, mellyel Harmadik Leo Császár idejében a' Szeretsenek ostromlása ellen meg-kerülvén a' Kereftények Konstantzinápoly Városát, a' hol Szent Sónia Templomában tartatott a' Kép, ditsóséges nagy győzedelmet nyertek az ISTENTől. Ebből a' két példa-adásból nyilván ki-tetfzik, hogy a' minémű ajtatofságokra, és tökéletes erköltsőkre intésivel, és parantsolattal kötelezte alatta-valóit FERENCZ, azokat maga-is minden adandó alkalmatofságokban szorgalmatossan, és példásan gyakorolta. Mivel tehát Kristus mondá faként tsak az kedves, és Nagy az ISTEN előtt, a' ki alatta-valóit nem tsak szóval, hanem példa-adással is taníttya: *Qui fecerit, & docuerit, hic Magnus vocabitur.* (b) Ki nem láttya? hogy annál kedvesebb volt az ő ISTENE előtt a' mi Hertzegünk FERENCZ, mennél nagyobb volt az ő vigyázása júhaira nem tsak tanítáfa, hanem jó példa-adáfa által is. És ez egyik ditsérete FERENCZNEK, hogy tudni-illik: *PLACUIT DEO.* Tetfzett az ISTENnek, mert nagy volt az ő Fő-Papi vigyázása:

Ha pedig a' Királyok Királya előtt olly nagy, és kedves vala FERENCZ az ő szorgalmatos Fő-Papi vigyázásáért, és Apostoli buzgóságáért; Ki meri tsak kérdésben is venni? Ha kedves, és nagy volt-é a' mi Hertzegünk Földi Királynénk, és Felséges Koronás Afzszonyunk előtt is, a' ki Királyi Felségét sem betsülné olly nagyra, ha tsak Apostoli nem volna. És talám ugyan ez az ő Királyi, és Apostoli Hivatallya ősztonőzte arra Felséges Afzszonyunkat, hogy olly Apostoli buzgósággal, és böltsésséggel tellyes, vigyázó Fő-Páfztort válaftana Magyar-Ország Érsekének, a' kinek el-fáradhatatlan munkálkodáfa, jó példa-adáfa, bölts tanátsa, és szorgalmatos vigyázása által Apostoli Hazánkat önnön maga-is annál tökéletesebben kormányozhatná? S vallyon adhattak volna-é az Egek akkori zűrzavar háborús időben Felséges Afzszonyunk könnyebségére, segítségére, és óltalmára buzgóbb, szorgalmatossabb, 's hivebb Érseket FERENCZNEL? a' ki fel-kenetett igaz Koronás Fejedelmének szívpepftő keserves panaszát, el-vifelhetetlen nagy költségit, kárait, és szükségit nem tsak önnön magától a' meg-keferedett, búban, és bánatban el-merrült Fejedelem Afzszonytól, hanem annak fíralmas Leveleiből is nem egyszer, hanem többször is meg-értvén, nem tsak temjenezéssel, mint Áaron Fő-Pap, az az: Országos buzgó Imádságokkal, ajtatos könyörgésekkel, az Auszriai Sáfokat eredetektől fogva mind eddig gondolfan tápláló Kristus el-rejtett Testének, és Vérenek nyilván való imádasával kívánta segíteni Koronás Fejedelmét, hanem ezen kívül olly hívséggel vífeltetett Felséges Afzszonyához, hogy valamint Akimelek Pap a' meg-szorült Dávidnak még az áldozatra-való megzentelt kenyereket is fel-szegdelte; úgy a' mi Fő-Papunk FERENCZ, régi Szent Királyoktól ISTENnek fel-szentelt Érseki jóvedelmének nevezetes részét Felséges Afzszonyunk szükségére nagy kézséggel fel-áldozta, tudván, hogy

foha

foha a' menyeyei, és földi ISTEENeknek annyit fenki nem adhat, hogy azoktúl annál többet vízfza-ne várhatna.

De nem tsak ebben a' nem régi szorultságában Felséges Aszfzonyunknak, hanem mindgyarást Országglásának kezdetében, midőn a' Frantzia, és Bavarus az Ausfriai Ház ellen őszve-esküdvén, és erejeket őszve-kaptsolván, tsak nem Bétsi Lakó-helyéből-is egész Udvarával együtt ki-szorították Koronás Fejedelmünket, ki nem tudgya, melly nagy hivségét mutatta Királynéjához akkori időben-is FERENCZ? Dült, fült mindenfelől az ellenség. Negy hatalmas Fejedelmek indultak Táborban egy meg-keferedett bús szivű Judith ellen, a' ki mivel Cseh-Orzágnak arany almáját mint a' játszó laptát, majd egyik, majd másik ellenségnek kezében forogni hallotta, el-hagyá kedves Lakó-helyét, Béts Városát, annál fájdalmaffabban pedig, mennél többen valának a' Városiak közzül, a' kik mint a' Betulia Városbéliek azon sopánkodtak legjobban, hogy; *Non sperabant eam esse venturam.* (c) Nagy Fejedelmi Aszfzonyoknak vízfzaterését Városokban nem reménlették. Mit tselekedgyen illy jelenvaló nagy veszedelemben a' meg-háborodott bújosó Királyi Fejedelem? Hová folyamodgyék? Kitől kérjen ISTEEN után segítségét? Hol keressen bátorságos félszket mind magának, mind szárnyai alatt tsitsergő tollatlan Patsirtáinak? Ki adhatott néki elegendő tanátsot?

Eszében jutott mindazonáltal kedves Magyar Népének az Ausfriai Házhoz mindenkori hálá-adó igaz szive, és ebben bizván egyedül, el-méne fietséggel Pofony Várában, és minden akadályoztatás nélkül őszve-gyülekeztetvén az Egyházi, és Világi Fő, és Nemes Rendeket, kinek tapaszta ebben az Országos Gyülekezetben Királyi Személyéhez nagyobb hivségét, buzgóságát, mint FERENCZNEK? a' ki naponként el-járván a' Fő Rendeket, a' Statufoknak pedig élelfebb elméjű Tagjait gyakorta asztalával meg-betsülvén, fok bõlts okoskodási, törvényes vetekedési, ékes, és fontos beszédi által mind addig ébrefszgette a' Királyi nyilván való nagy szükségnek orvoslására a' Fő, és Nemes Rendeket, míg ugyan tsak végtére arra nem birta őket, hogy midőn a' Felséges bús Anya Kised JÓSEF Hertzegjét nem ugyan ezüst bõltsóban, mint a' Lovaniumbéliek Harmadik Godefridus Burgundiai Hertzegkeket, hanem Anyái Karjain az Orzágnak mutogatta, minnyájan meg-emlékeztvén az Ausfriai Háznak Magyar-Orzághoz mutatott fok, és nagy kegyelmirül, minden vízfza-vonás nélkül egy szivel, egy lélekkal azt kiáltották: *Vitam, & Sanguinem.* Hogy készek Királyokér, és Koronájok Örökös Uráért nem tsak jószágokat feláldozni, hanem ha kivántatik, véreket-is kiméletlenül ontani.

Melly nagy, és hiv ajánlása az egész Orzágnak, hogy a' közelítő veszedelemnek el-távoztatásáért annál hamarabb bé-tellyesednék, ki sürgette a' Fel-földi Vármegyéket az ott való Nemefségnek ki-állítására? Nem de nem a' mi Hertzegünk FERENCZ? a' ki mivel Felséges Aszfzonyunk szolgálatyától soha feminémű fáradtságát nem fajnálta, tulajdon maga személlye szerént egyik Vármegyé Gyülesébül, a' másokban fáradozott; és mindenütt olly hathatós vala Felséges Aszfzonyunkért-való közben-vetése, hogy rövid idő múlva mindenek előtt a' Fel-földi Nemefséget láttuk leg-elsőben nem tsak Országunkban, hanem Országunk kívül-is fegyverben állani. 'S ki tudná vólta-képpen meg-mondani, melly nagy félelmet, és rettegést okozott az ellenségnek egész Táborában ez a' Magyar Nemefségnek el-rendelt Fegyveres Serege? kinek midőn meg tsak hírét hallotta az ellenség, immár-is ki-takarodván nem tsak a' Magyar Orzági, hanem az Ausfriai határokból-is, félelmében, és rettegésében futva, 's szaladva-is ki ki azt kiáltotta: Jer mennyünk, takarodgyunk,

E

mert

mért *Hannibal ad portas*. Mert az Argus szemű, és véres-szájú Magyarság őrizi a' határokat, és onnend nyakunkra-is tódul.

Ebben a' Nemefi Tábornak akkori fel-állításában, melly nagy buzgóságát, és hiveségét tapasztalta FERENCZNEK Felső Királyné Afzfonyunk, világos szókkal bizonyította, midőn 1744-dik Esztendőben fok szép, és nagy érdemi nézve elsőben Egri Püspöknek, azután pedig nem sokára Titkos Tanácsának választván FERENCZET, ez eránt való ki-adott Diplomájában a' több érdemi között arról-is kiváltképpen ditséri; hogy tudni-illik: *In nuperis Regni Comitatus quidquid in commodum, & incrementum servitii Regii conferre poterat, totis viribus sategerit, simulque, quæ Insurrectionem militarem in Superiore Hungaria concernebant, eam omni conatu promovere studuerit.* Melly annyit téfzen, hogy a' nem régi Ország Gyűlésében, melly a' ki-adott 44-dik Esztendőbeli Decretuma előtt 41-dik Esztendőben vala; valamit a' Királyi szolgálatnak hasznára, és öregbitésére tehetett FERENCZ, minden tehetsége szerént azt elő-mozdítani igyekezett, és ezzel egyetemben a' mi a' Fel-földi Nemességnek Fegyveres ki-állítását illette, azt-is tellyes igyekezettel fiettetni, és hamarítani iparkodott. Ha tehát maga a' Koronás Fejedelem illy ditséretet téfzen FERENCZ hiveségéről, el-kell hinnünk, hogy kedves vala Királyi Fejedelem Afzfonya előtt FERENCZ, mivel FERENCZNEK-is illy nagy hivesége volt Fejedelem Afzfonyához.

De úgy tetszik, hogy azt a' hiveségét sem halgathatom-el FERENCZNEK, mellyet mutatott Királyi Fejedelem Afzfonyához, midőn mint Érsek, és Esztergomi Fő-Ispány száz Lovas Katonákat; mint Egri Püspök pedig, és Hevesi Fő-Ispány olly száz válogatott Magyar Vitézeket állított-elő, hogy azoknak fegyverre, és hadakozásra termett bátor szivek meg-mutatására nem szánván költségét, nyakokat kőrmös farkas bőrrrel, fejeket pedig kotsag-tollakkal magyarosan fel-ékesítette; és a' többi Heves Vármegyebéli Nemességekkel együtt, Méltóságos Baró ORCZI LŐRINCZ Vezérlése alatt bé-mutatván azokat Felső Királyné Afzfonyunknak, olly jó hirt 's nevet szerzett mind magának, mind Vármegyéjének ezeknek elő-állítása által az egész Felső Udvarnál, hogy; *Delectatus est Rex in adventu eorum.* (d) Nem különbben, mint a' Machabæusok Királya Demeter Jonatás Katonáin; úgy örült, és örvendezett a' Hevesi Vitézeknek pompás el-jövetelén nem csak Felső Afzfonyunk egész Udvarával együtt; hanem ezeknek gyönyörködtető szemlélésekre fel-indula egész Béts Várofa, és mint valamely rettentő tsudákon elbámulván rajtok, nem győzte álmélkodással tsudálkozni, hogy ez a' Nemzet, a' ki sok időtül fogva eke-szarvára, kapa nyelére, mezei munkára alkamatofabbnak íteltetett, mint sem a' fegyver viselésre, illy vitéz, és bátor szivét, és hadakozásra termett maga viselését világ eleibe terjeszti. A' mint hogy nem egy, hanem több tsatán, és hartzon meg-is mutatták vitézi emberségeket, 's Magyarságokat.

Mind ezekért, 's több efféle hiv tselekedetiért olly meg-hitt kedves Püspöke, és Érseke vala MÁRIA THERESIÁNAK FERENCZ, hogy nem tudom, ha az Egyiptomi József Faraó Királytól, Daniel Nabugodonozortól, több 's nagyobb kegyelmeket vett-é, mint FERENCZ MÁRIA THERESIÁTUL; Mert ugyan-is: Nem nagy Királyi Kegyelem vala-é az, hogy az Esztergomi Érsekséget, kinek jövedelmét kéntelen volt abban a' hofzfas, és költséges hadakozásban a' Római Szent Széknek engedelmebül maga Hadi szükségére fordítani Felső Afzfonyunknak, önnön-magát még-is annak szabad haszon-vételétül leg-nagyobb szükségében-is meg-fosztván, minden

(d) I. Machab. II. v. 44.

jóvedelmivel együtt FERENCZNEK engedte, és szabad birására kezében által adta; mivel nem egyszer, hanem többször-is tapasztalta, hogy ennek az egy Mikeásnak hasznosabb vala tanács-adása, mint negyven-más egyéb Prófétainak. Nem nagy kegyelem vala-é az, hogy a' melly Esztergomi Várat, Első Szent Királyunktól építettett Erseki Lakó-helyet, két faculumtúl fogva tizen-egy Ersekek az ő Királyoktól vizfsza-nem nyerhették; azt a' mi Hertzegünk FERENCZ mostani Uralkodó Felséges Afzfzonyunktól nem tsak vizfsza-nyerte; hanem, ha az ISTEN FERENCZNEK életét meg-hofszabbította volna, őszve-dült kő-halmaibul egynéhány esztendő múlva hajdani éketségére, és erőtségére fel-emelte, és egészben fel-is állította volna. Nem nagy kegyelem vala-é az, hogy a' mit a' Vizfsza-kerefsztelő Magyar-Országí Eretnekek ki-irtásában fok Ország Gyűlések végbe nem vihettek, azt Ország Gyűlése nélkül-is végben vitte FERENCZ; midőn bé-nyújtott alázatos kérésére olly erős, és hathatós Parantsolatot nyert Felséges Afzfzonyunktól ellenek, hogy annak ereje, és az ő üdvősséges el-intézése által a' meg-nevezett Eretnekeknek Országunkban ide, s tova el-maradott hulladékját, és seprejét azokon kívül, kik a' Szerzetes Házkban Kriftus aklában vizfsza-tértek, mind egy lábíg Apostoli Hazánkbul ki-irtotta. 'S ki tudgya, ha idő jártával az ő tsendes, és módos Udvari munkálkodása által Hazánkknak többi konkolyit-is lafanként meg-nem aprósította-é volna? Nem vala-é nagy kegyelem az, hogy az Egyházi, Szerzetes, és Világi Magyar Ifjúságnak nevelésében az egész Magyar-Országí fő, és alább-való Oskolák tanításának rendét, és módgyát tellyeséggel a' mi Hertzegünknek FERENCZNEK el-intezésére bizta, által látván, hogy a' Tudományoknak fo-ha nagyobb elő-menetele nem lehet, mint ha azoknak tanítása annak rendelésétül, és kormányozásátül függ, a' kinél az Isteni, és világi Böltsesség lakó-helyt szerzett magának. Végtere nem nagy kegyelem vala-é az, hogy annyi fok nagy eredetü, nagy érdemü, válogatott erkölcsü, nagy külömbféle Méltóságí Fő - Papi Hertzegek, és Kardinálisok közzül FERENCZET választotta Felséges Afzfzonyunk Szent István újonnan fel-állított Apostoli, jeles, Vitéz Rende Leg-első Nagy Kerefsztes Papi Fejedelmének, meg-emlékezvén arrul, hogy a' ki Felséges Afzfzonyának Koronázásában Országunk Czimeres Kerefsztét Királyi Személye előtt hordozta, méltó, hogy ugyan az a' régi kedves Hive, és régi hiveségéért most már arról-is kedveslebb Fő-Papja, és Erseke Szent István Apostoli, jeles, Vitéz új Rendének leg-bőtsősebb Egyházi Kerefsztyét melyén hordozza. 'S ki tudgya, ha mind ezeknek a' fok Kerefsztes ajándékoknak, mellyekkel tündöklött FERENCZNEK Melye, nem vala-é elől-járó jele az az Arany - Lántzos Kerefszt, mellyel Hatodik Károly Római Császárnak, és Nagy Emlékezetü Győzedelmes Királyunknak, Felséges Afzfzonyunk édes Attyának meszfelátó nagy elméje FERENCZET Nagy - Szombati tanulásának ki-állott ditsőséges pálya-futása után meg-ajándékozta. És ugyan ezekbul az el-vett Királyi Kegyelmekebul nyilván ki-tetfzik második ditsérete a' mi Hertzegünknek, hogy tudni-illik: *PLACUIT REGI*. Kedves volt Királlya előtt FERENCZ, mivel nagy volt hivesége Királlyához.

Hátra - vagyon még harmadik Ditsérete Fő-Papi Fejedelmünknek, melly abban áll, hogy Királlya után, *PLACUIT REGNO*: Kedves volt Hazája előtt-is FERENCZ, mivel nagy vala szeretete Hazájához. Ezt az igaz Hazabéli Szeretetet senki elméssében, és világosabban le-nem-írhatya, mint a' ki a' Régiék közzül Férjssüi-ember képében hajadon-fejjel, zöld prémes öltözetben írta. A' prémeken arany betűkkel írva vala: *Vita, & Mors*, Élet és Halál. A' homlokán: *Aestas, & Hyems*. Nyár, és Tél. A' szive körül egy

nyílás vala, mellyen minden belső részeket meg-lehetett látni, és ott vala írva. *Longè, & Propè. Mefzze, és Közeli.* Mind ezek által azt akarta jelenteni az az elmés Kép-író, hogy a' ki Hazáját igazán akarja szeretni, szükséges, hogy Férjfiúi, és nem Afzszonyi módra, az az: áthatatoflan szeresse, mivel az áthatatofság jobban illeti a' Férjfiakat, mint sem az Afzszonyokat, és ezt jelentette a' férjfiúi ábrázat. Hajadon-fejjel szeresse Hazáját, az az: hogy nem tsak titkon, hanem nyilván mindenek tudtára, láttára, és hallottára szeresse, és ezt jelentette a' hajadon-fej. Szükséges, hogy szeretete Hazájához az ő adakozása által naponként nevelkedgyék, és erőfödgyék, mint a' gyümöls-termő zöldsé-
 lő fa mindennapi öntözések által, és ezt jelentette a' zöld színű öltözet. Szükséges, hogy úgy bányék Hazájával, hogy jó hire, neve hólta után is Hazájában fen-maradgyon, és ezt jelentette: *Vita, & Mors.* Az Élet, és Halál. Szükséges tovább, hogy nem tsak bódog állapottyában, hanem ellenkező dolgaiban is szeresse Hazáját, és ezt jelentette: *Aestas, & Hyems.* A' Nyár, és Tél. Szükséges, hogy a' mit tud, hogy kárára, vagy hafznára léfzen Hazájának, azt ki-nyilatkoztassa, és annak vagy elő-mozdításában, vagy akadályoztatásában Hazájával együtt munkálkodgyék, és azt jelentette a' sziv körül való nyílás. Szükséges végtére, hogy Hazáját nem tsak Haza földén a' Hazabéliek előtt, hanem a' Királyi Udvarokban, a' külső Nemzetek előtt is szeresse, dítsérje, és védelmezze, és ezt jelentette: *Longè, & Propè, Mefzze, és Közeli.*

Ez az igaz Hazabéli szeretet. Ezzel tartozik Hazájának minden igaz Hazafia. Illy szeretettel vífeltezt Hazájához a' mi Hertzegünk FERENCZ, a' ki hogy ezen szeretete által se ISTENÉT, se Királyt meg-ne bántaná, soha nem engedte, hogy az ő Hazabéli szeretete ISTENÉHEZ, és Királyához tartozó kötelességét felyül haladná; hanem mindenkor arra vigyázott, hogy egyenlő mértékben tartaná: *DEO Conscientiam, REGI Fidem, PATRIÆ Amorem.* Az ISTENnek Lelki-isméretét, a' Királynak Hívtségét, a' Hazának Szeretetét, tudván; hogy valamint a' Király a' Hazának segítségére, úgy a' Haza Királyának óltalma nélkül nem lehet, és valamint hogy mind a' kettőnek szükségé legyen az ISTEN segítségére, olly szükséges, hogy az ISTEN segítségén kívül a' Király, és Haza is egymást gyámolitsa, segítse, és ha nagyobb egyiknek szükségé a' másikénál, tartozik a' másik szokott fejedelménél nagyobbat is nyújtani. Innénd vala, hogy se Királyának, se Hazájának szükségét el-nem titkolhatván FERENCZ, a' minémű szives buzgósággal a' Haza eleibe adta Koronás Fejedelmének segítségére méltó tagadhatatlan nagy szükségét, olly tökéletes igaz szível hozta-elő Felséges Afzszonyunk előtt Hazájának fok külömbféle nehézségét. És mivel nem külömben mint Jákób fia Ifakár: *Vidit requiem quod esset bona, supposuit humerum suum ad portandum.* (e) Mivel látta a' mi Hertzegünk FERENCZ, hogy jó, és Hazájának bódogulására igen hafznos a' külső Fejedelmekkel szerzett békefés: *Supposuit humerum suum ad portandum.* Kész volt Hazájának bódogulásáért a' közönséges jónak elő-mozdítását, és a' békefés megtartását tulajdon maga válllaival segíteni, el-an-yira: hogy mind hóltilg fájdalta, hogy Hazájának megtartására tzelozó kegyes szándékát Felséges Királyi Fejedelmének a' magáébül is, ha az Esztergomi épület engedte volna, bővebben bé-nem tellyesíthette.

Oh felettébb nagy Haza szeretete! melly által nem tsak igaz Fia volt Hazájának FERENCZ, hanem egyfzersmind édes Attya is, a' ki a' jó Atyák módgyára olly szorgalmatofással vigyázott Hazájának mindenféle javaira, hogy tsak annyit sem engedett annak javaibül, vagy jufszábül mások által el-idegenített, a' mennyit el-metszhetett volna Dávid Saul köntösébül,

bül; sőt hogy némelly határiban el-vefztett julsát Hazájának vizfsza-téritené, avagy leg-alább azéránt - való fok vizfsza-vonásokat le-tsilapitaná; kívánom juffon ezetekben, mint fáradozott Hazájának szeretetiért a' Szepefi tizen-három Mező-Városok meg-békéltetésében FERENCZ? Három-fzáz egynéhány ez-tendeje miültátul fogvást Sigmond Király Hadi szükségétül kinfzerítettvén, a' Lengyeleknek zálogban adta a' meg-nevezett számú Mező-Városokat, és azonidőtül fogva ki győzné elő-fzamlálni mennyi fok vizfszálkodások, húzások, vonások, prédálások, égetések, pufztitások, verekedések, vérontások, büntetések, közben-vetések, Országos és Királyi költségek estek a' Szepefiak, és Lengyelek között. Sigmond Királytül fogva ritka Ország Gyűlése vala, mellyben a' Szepefi Követek panaszt nem tettek volna az Ország, és Király előtt, a' tizen-három Városbéli Lengyeleknek törvénytelen vakmerő tselekedetekért. De mivel a' Királytül, és az Orzágtül rendelt Birák között egyik sem vala Demostenes, se Cinæus, se Callistratus, se Epaminondas, kik az Epiroták, Görögök, és Tebanufok között igen hires, és nevezetes békefség szerző Férjfiak volnának; innénd vala, hogy se a' Király, se az Ország soha meg-nem orvofolhatta a' Szepefiaknek el-szenvedhetetlen nagy kárvallásokat, 's azért végtére tsak nem kéntelen vólt mind a' két Királyi Fejedelem fegyveres Táborral ennek a' hofzfas villongásnak végét szakasztani.

Mindazonáltal, hogy ebbül a' régi veszedelmes szikrából nagy tűz idővel ne támadna, mind addig nem nyugodott Anyai szorgalmatos Gondviselése Felséges Afzfonyunknak, még a' mi időnkben-is, és pedig Hazánkban fel-nem találta azt a' régi Görögöknek kedves, és bőtsős Niciasát, a' ki a' békefség szerzésben olly szerentsés, és bódog vala; hogy ritka villongások valának a' Görögök és Lacedemoniak között, mellyeket Nicias az ő közben-járása által le-nem tsilapított volna. Mintha a' Görögök ISTENE a' békefség szerzésnek Lelkét egyedül tsak Niciasban öntötte volna, és azért nem-is tartottak se a' Görögök, se a' Lacedemoniak hafznofább, és állandóbb, békefséget, mint a' mellyet Nicias szerzett, úgy hogy, minden állandó, és hafznos békefséget köz-mondásül; *Pacem Niciam*. Nicias békefségnek neveztek.

Illyen szerentsés vólt a' tizen-három Városok meg egyeztetésében a' mi Hertzegünk FERENCZ, a' ki nem ugyan mint Érfek, hanem akkor még mint Egri Püspök el-küldetvén Felséges Afzfonyunktül a' Szepefi tizen-három Városokban; olly kedves vala ebben az ő fáradságos, és Országos Hivatalában a' Lengyelek előtt FERENCZ, valamint a' Rómaiak előtt Horatius, és Valerius; kik helyett midőn a' Római Köfséghez más követeket küldött a' Római Tanáts, meg-sem halgatták őket, hanem minnyájan azt kiáltották: Hogy ha tsak Valeriuft, és Horatiuft nem küldik, semmi sem léfz az egyefségbül, ha pedig azokat küldik, reá állanak valamit ezek által kérnek, mert tudgyák, hogy valamint önnön-magok, úgy mint Horatius, és Valerius igazak, úgy az ő kérések-is igaz, és helyes léfzen. Illy Tekintete vólt nem tsak Haza-Fiai, hanem a' külső Nemzet előtt-is FERENCZNEK, kinek törvényes tudományát, hathatós bölts okoskodását, meg-élemedett ítéletét, ékes, és fontos szólását, valamint hogy Hazánkban nem tsak a' Felséges Hely-Tartó Tanáts, Fő-Királyi Hét Birás Tábla, hanem az egész Ország Gyűlése-is, mindenkör örömmel és tsudálkozással hallotta; úgy Hazánkon kívül Lengyel-Orzágnak érdemes Tagjai halván a' Tanáts-tartásban elmés szép beszédjét: *Intenti tacebant ad Consilium ejus.* (f) Figyelmezve halgatták vala tanáts-adását, és azt mélyebben meg-fontolván, annál könnyebben állottak tanátsára, mennél igazabbnak és hafznofábbnak találták azt lenni mind a' két szomszéd Ország régi egyefségének

F

gének meg-tartására. Sőt mint egy lehetetlennek itélték hogy ellent állyanak annak, a' kit nem másnak, hanem ISTENTÜL küldött Magyar Niciasnak ismérték, el-hitetvén magokkal, hogy az ISTEN sem akarja más által, hanem GRÓFF BARKÓCZI FERENCZ mint második Nicias által ezt az egyefséget, és békességet a' két szomszéd Ország között meg-szerezni, melly szerzett békesség az ő állandóságáért mind a' Szepesiektől, mind a' Lengyelektől, PAX BARKOCZIANA. BARKÓCZI Békekességnek méltán nevezethetik.

De mivel az igaz Hazabéli szeretet nem tsak azon iparkodik, hogy hafznot hajtson Hazájának, hanem hogy annak ditsóságot, és betsületét a' külső Nemzetek előtt-is öregbitse. Ebben-is vallyon nem mutatta-é igaz szeretetét Hazájához, midőn egynéhány Esztendőök forgása előtt, elsőben a' Frantzia Követet, nem sokára pedig a' két Saxoniai ALBERT, és KELEMEN Királyi Hertzegeket Hazájának betsületéért olly költséges készülettel, és tisztelettel fogadta Egri Udvarában, hogy ott egynéhány nap FERENCZNEK kedvéért mulatván, és azon időben el-tekintvén mind magának a' Püspöknek fok szép magát szerettető természetes ritka ajándékot, mind pedig újonnan épített nyári Palotáinak, vetett asztalának, és egész Udvarának külső, és belső tsinos, és módos rend-tartását, és ékességit; nem különben mint Sába Királyné Salamon Udvarában álmélkodással igaznak találták lenni, valamiket a' Felséges Bétsi Udvarától FERENCZNEK kellemetes nyájafságáruól, Udvari maga viseléséruól, szives gazdálkodásáruól ditsérni hallottak. És ez által-is kinek szerzett nagyobb ditsóságot és ditséretet, FERENCZ, mint Hazájának? Mert kiki ezek között a' Királyi Vendégek között Királynához jövén, mit mondhatot egyebet Magyar-Országáruól, hanem hogy olly Fiakat szül, és nevel ez az Ország, a' kik minden szükséges tudományokon kívül a' külső Nemzeteknek nyelvét, és ditséretes erkölcsét-is meg-tanulván, alkalmatosak akár melly Országos Követségekre, Hazájokban pedig készek külső Koronás Fejedelmeknek-is érdemek szerént a' magok hajlékában szolgálni.

De ennél-is nagyobbra vitte Hazájának, és Nemzetének Ditsóságot FERENCZ, midőn tavali Esztendőben szintén ebben a' Felséges Római Császárok Nevét viselő hólnapban Pofonyi Kertében az egész Ország láttára: IN AUGUSTO TRES AUGUSTOS. Három Koronás Fejedelmet vendégelt, 's imádott Hertzegei Asztalánál, úgy hogy, illy nagy Kegyelemnek örömeben földig alázván magát Ersebettel FERENCZ, alázatos térd hajtással ekképpen közföntötte Felséges Császári, és Királyi Vendégeit: *Unde hoc mihi, ut Mater Domini mei veniat ad me?* Honnét érdemlettem Én, és az én Nemzetem ezt az örök hála-adásra és emlékezetre méltó Kegyelmet, hogy az én Örökös Uramnak, következő Királyomnak Koronás Anyja, Császári Férfjével és Királyi Hertzegeivel Királyi-Székéből, ebben az én szoros hajlékomban méltatlan személyemhez, és annál-is méltatlanabb asztalomhoz magát megalázza, és Véreimet-is e' Három Magyar-Országai Földi Istenek közzé ültetni engedgye, a' kik azt-is holtig való Kegyelemnek tartanak, ha hogy e' Felkenetet Felséges Háromság asztala körül szolgálhatnának.

Ezzel sem elégedett-meg igaz Hazabéli szeretete FERENCZNEK, hanem hogy e' mulandó világi hafznon, és ditsóságon kívül, örökkévaló jókat-is szerezne Hazájának, azzal-is kívánta végtére meg-ismértetni igaz Hazabéli szeretetét, a' mivel a' Sidók Vénei ismértették Kristussal a' Századosnak hozzájuk való hajlandóságát, mondván: *Dignus, est ut hoc illi praestes, diligit enim gentem nostram, & Synagogam ipsę edificavit nobis.* (g) Méltó hogy ezt meg-tselekedd néki, mert szereti Nemzetünket, és a' Sinagógát ő építette nekünk.

Ha

Ha tehát a Sinagóga vala bizonyos jele a Százados szeretetének, mellyel vi-
 feltetett Nemzetéhez, és Hazájához. El-gondolhattátok, melly keserveffen
 esett Istenben boldogult Hertzegünknek, hogy az irgalmatlan Halál félben-
 szakasztotta szeretetését, mellyet Anya-Templomának fel-építése által akart Ha-
 zájához meg-mutatni. De ne búsully ezen Kegyelmes Hertzeg, mert e' nél-
 kül-is elég jeleit talállyuk Hazabéli Istenes Szeretetednek, mellyekről ámbár
 én ne szóllyak, de nálam nélkül: *Loquuntur lapides.* A' kővek-is kiáltják, és
 hirdetik ezt a' te ajtatos, és buzgó szeretetedet. Ezt kiáltja az Esztergomi
 Várnak újjonnan tett Fundementoma, mellyre Érfekijövedelmiből minden Eszten-
 dőben száz ezer forintokat fordított FERENCZ. Ezt hirdetik az Egri Fő Osko-
 lák, mellyekben FERENCZNEK el-kezdett rendelése szerént az Egyházi Ifjú-
 ság Egyházi Tanító-Mesterek által minden szükséges Egyházi Tudományokra
 mái napig-is ditséreteffen tanittatik. Ezt hirdetik az Egri Törvényes Oskolák-
 nak Tanítványi; kik közzül tizen-kettőt Püspöki Udvarában álhatatosan táp-
 lált, némelyleket pedig ruházattal, máfokat könyvekkel esztendőnként meg-
 segített FERENCZ. Ezt hirdetik az Esztergomi, és Egri Könyv-nyomtató
 Sajtók, mellyeknek fel-állításával mást egyebet nem kívánt FERENCZ, ha-
 nem a' Magyar, és Deák szükséges Könyveknek Hazánkban szaporodását, és
 azok által a' Magyar Nemzetnek világi és lelki javaiban való nagyobb elő-mene-
 telét; s azért-is ritka Esztendő vala, mellyben Magyar, és Deák Könyveket
 Sajtó alá nem bocsátott volna, olly nagy számmal pedig, hogy az el-múlt Or-
 szág Gyűlésében-is ritka Kővettye vala a' Vármegyéknek, a' kik azokkal FE-
 RENCZ Hertzegtől meg-nem ajándékoztattak volna. Ezt hirdetik a' Názá-
 reti JESUSnak mezit-láb, süveg nélkül, hajadon fejjel járó, femmivel bi-
 ro, holtig penitentiát tartó Szerzetes Remetéi; kiket külső Országból a' végre hi-
 vatott Magyar-Országban FERENCZ, hogy fanyarú bőjtölések, tefti sa-
 nyargatások, Mennyei hoszfzas elmélkedések, éjjeli és nappali buzgó imádsá-
 gok által Istennek büntető ostorát Hazánktól el-távoztassák, és Hazánk-
 gonofzra vetemedett fiaiit illy jeles példa-adások által töredelmes penitencia-tar-
 tásra fel-indítsák. Ezt hirdeti a' Pofonyi Férjfiúi, és Afzfonyi Betegek Szer-
 zetes Háza, mellyekben hogy a' Magyar Nemzetre annál nagyobb tekintet
 volna, két beteg Magyar Férjfiúnak, és annyi beteg Magyar Afzfonyinak
 tartására örökös költséget rendelt. Ezt hirdeti a' Magyar-Országai Keresztény-
 ségnek meg-győzhetetlen erős Bástyája Komárom Várofa, a' kit a' Föld-indú-
 lásnak veszélye után nem tsak Fő-Páztori kegyes Levele, hanem bőv adako-
 zása által-is Atyai módon meg-vigasztalt. Ezt hirdetik a' Héregi, és Tardosi
 Plebánia Házak, mellyeket jobbagyinak lelki vigasztalásokra faját költségével
 egészen fel-épéttetett. Ezt hirdetik a' Szepesi Præpoftságnak, Egri Püspökség-
 nek, Esztergomi Erfekségnek, Pofonyi, Nagy-Szombati, Erfek-Ujvári, Szent-
 Kereszti, Rosnyó-Bányai Residentiái, mellyeket rész szerént meg-újított, rész
 szerént meg-őregbitett, az Erfeki Residentiáknak pedig fok szép ékes drága
 Szoba eszközeit, Budai nem régen szerzett nagy roppant Házával együtt min-
 den példa nélkül Erfeki Successorinak hagyta. Mit szóllok már egyéb adako-
 zásiról FERENCZNEK, a' ki valamint éltében, úgy hólta után-is minden
 jövedelminek, jószáginak, javainak nagyobb részét arra fordította, hogy Ha-
 zájának árva gyámoltalan Fiai, Fő, s alaton rendbéli jó indulatú Maradéki,
 Egyházi Rendnek Tagjai, hafznos, idveséses külömbféle tudományokban őreg-
 bedgyenek, vastagodgyanak, és így édes Hazájokat védelmezzék, őrizték,
 őltalmazzák, és az ő régi Nemesi meg-betsülhetetlen Szabadságában meg-tartsák.
 És ez harmadik ditsérete FERENCZNEK, hogy tudni-illik: *PLACUIT RE-*
GNO. Tetszett Hazájának, mert nagy volt Hazabéli szeretete.

Ebből a' rövid fummában foglalt hármias Ditséretéből FERENCZ-NEK nyilván ki-tetűzik, melly vigyázó Fő-Papi Szolgája vala ISTENének, melly hiv Hertzége Királyának, melly igaz Fia Hazájának FERENCZ, a' ki szintén akkor, midőn éjjel nappal abban leg-szorgalmatosabban fáradozott mint felelne-meg mind az három rendbéli köteletségének, szintén akkor, Oh tsalatközö emberi reménség! egett veszedelmes szív fogások által az ISTENnek látogató keze alá, és nem fokára meg-értvén az Orvosoktól halálos nyavalyáját, tsak azt mondá Szent Márton Püspökkel: *Domine si populo tuo sum necessarius, non recuso laborem.* Uram én ISTENEM! ha látod hogy tovább-is szükséges vagyok Anyaszentegyházamnak, Királyomnak, és Hazámnak; *Non recuso laborem.* Nem vonom-meg ezután-is se Nyájamtól vigyázásomat, se Királyomtól hívségemet, se Hazámtól szeretetemet; mindazonáltal ha mind ezek-től el-akarsz választani, ebben-is: *Fiat voluntas tua.* Légyen a' te szent akaratom. Illy jó néven vette az ISTEN kezéből súlyos nyavalyájának keferű poharát. Illy Isteneffen készült az utolsó hartzra FERENCZ. Tudgyák ezt, a' kik körülötte forgolódtak. Tudgya az ő Lelki Attya, kit gyakorta meg-intett, és lelkére kinfzerített, hogy semmit azok közzül el-ne hagyna, mellyek az örökké-való boldogságnak el-nyerésére szükségesek volnának. Tudgya ezt az az Egyházi kedves Embere, a' ki midőn maga Istenes Imádságit, és tulajdon bémutatandó áldozatját az ő meg-gyógyulásáért ISTENnek bé-mutatni kívánta, és szóval-is néki meg-jelentette, arra kérte, hogy ne egészségének meg-nyeréséért, hanem, *Ut adimpleatur in me voluntas DEI.* Hanem a' Felséges ISTEN ő éránta való rendelésének, és szent akarattyának bé-telleyefedéséért imádkoznék; Oh Istenes szándék! Oh örök emlékezetre méltó szózat! Itt-is bizonyára megmutattad Kegyelmes Hertzeg a' te Czimeres Oroszlányodhoz hasonló bátorságot, mert végsőképpen-is már arra az utolsó hartzra, a' szörnyű Halállal való tufakodásra, a' kitül még a' Szentek-is meg-rettentek, jutván, vallyon ki halotta akkor-is panaszát? Ki vette észre félelmét? Ki szemlélte könyves fzeimeit FERENCZNEK? főt másokat-is, kik rajta siránkoztak, meg-intett Kristussal, mondván: *Nolite flere super me, sed super vos ipsas flete.* Ne sirjatok én rajtam, hanem önnön magatokat sirasátok, mivel hogy a' ti édes Véreteket, jó Uratokat el-vezítetek. FERENCZ haláláról mondhatom azt ditsekedve, a' mivel Abner halálát tisztelte Dávid mondván: *Nequaquam ut mori solent ignavi, mortuus est Abner.* (b) Nem úgy holt-meg Abner: Szabad légyen hozzá tennem: Nem úgy holt-meg a' mi Hertzegünk FERENCZ, mint a' gondatlan félénk bús szívűek szoktak meg-halni, hanem minekutánna Teremtőjével meg-békélt volna, egész életében tett fogyatkozását alázatosfan maga Lelki Attyának meg-valotta volna, minekutánna Kristus Testében, és a' Szent Kenetben nagy buzgósággal rézfesült volna, életét mind végig ISTEN akarattyához szabván, buzgó ajtatos foházkodási közzött nem annyira meg-hala, mint tsendessen el-aluvék, és Fő-Papi vigyázásának, Hertzegi hívségének, Hazabéli igaz szeretetének érdemét, mint e' világon szerzett lelki kintseket el-vévén magával, azoknak vezí jutalmát az örökké-valóságban FERENCZ.

Nints azért már egyéb hátra, hanem hogy a' kik FERENCZ Hertzegnek hármias Ditséretét hallottátok, annak végső Bútsúzását-is unalom nélkül hallgassátok. Leg-elsőben-is azért térd, s' fej hajtó mély alázatofsággal leborulván Felségtek előtt Három Fel-kenetett Koronás Fejedelmek, úgymint: ELSŐ FERENCZ Felséges Római CSÁSZÁR, MÁSODIK MARIA Felséges Magyar-Országi KIRÁLYNE, és Római CSÁSZÁRNÉ. És Te *Filius accrescens,* (i) JOSEPH FILIUS ACCRESCENS, Felséges Szüléiddel

egy-

egyenlő Birodalomra fel-nevekedett Királyi HERCZEG, Felséges Római KIRÁLY. Előttetek mondám végsőképpen fejet és térdet, hajtván, és e' Három Felségben egy Hatalmas Földi Uraságot imádván, engedelmetekből vég büntümat vézsem Tőletek. Meg-vallom, el-ájúl a' lelkem, ha hálá-adó fziivel meg-gondolom Felségteknek Velem, és Véreimmel tett fok Kegyelmeiségit, mert ha ezekért poromat és hamvamat fel-elevenitem-is, és örökös szolgálatomat újra kötelezem Felségteknek, még akkor-is kéntelen lézsek Tobiással azt val-lanom: *Non sum condignus Providentia Vestræ.* (k) Nem vagyok méltó a' Ti reám való Gondvifeléstekre, és velem tett fok Kegyelmeiségteknek meg-hálálására, és mivel mind ezek az el-vett fok Kegyelmeiségek merő Keresztes Ajándékok valának; Keresztes vala a' Szepefi Prepoftság, Keresztes az Egri Püspökség, Keresztes az Érseki Palást, Keresztes vala Szent István Király Apostoli jeles Vitéz Rendének Egyházi Fejedelemsége, ha tehát mind annyi fok Keresztek füllýátúl el-nyomattatván, Szentséges Koronátokhoz kötelezett szolgálatom-ban emberi gyarlóságból meg-fogyatkoztam, Kegyelmeiségtekből mind azok-ról botsánatot kérek; Érettetek pedig az Egekben Uralkodó ISTENemet imád-ni meg-nem szünöm, arra kérvén őtet, hogy a' kinek kezében vagynak a' Ki-rályok fzivei, engedgyen néktek hatalmas Győzedelmeket minder ellenségtek ellen. Ditsőségetek, és Birodalmatokat terjefszé-ki a' világ széleire. Ald-gya-meg Orzáglástok számos Esztendeit állandó békefésséggel, földnek bőv-gyümölsével, és Bányáitoknak gazdag aranyozásával. Hajdon Felséges Ne-gyedik FRIDERICUS Auszriai Házatokból származott Római Császárnak Sym-boluma vala ezen őt Betű: A. E. I. O. U. Kivánom ezzel Felségteknek, ald-gya-meg a' Nagy ISTEN Felségteket utolsó időkiglen Ditsőséges Uralkodó Maradékokkal, kiken bé-tellyefedgyék a' meg-nevezett őt betűknek néhai jő-vendőlő magyarázattya, hogy tudni-illik: *Austriaci Erunt Imperatores Orbis Ultimi.*

Auszriai Házból nagyok nevelkefsznek, Kik végső időkig mind Császárok lesznek.

Utba lévén az örökké-valóságra egyet kérek még tőled, Felséges Auszriai Ház! Jut ezemben, hogy Első MÁRIÁNAK Magyar-Ország Királyné-jának olly kedves és okos Madara vala, hogy a' kire szemeit fordította, jele vólt, hogy fokáig fog élni, és tsak nem mindenkor bé-is tellyefedett, a' kiről pedig el-fordította szemeit, jele vólt, hogy nem fokára meg-fog halni, a' mint hogy fokban ennek igazságát magok halálával tapasztalták. És mivel ennek a' kedves Madarának szeme képét gyémánt helyett gyűrűjében foglaltatta a' Ki-rályné, egy elmés bölts le-iratván ezt az szemes gyűrűt, azt iratta alája: *Non gemma, sed vita.* Nem gyémánt, hanem a' gyémántnál-is drágább, mert merő élet. Ezt kérem Tőled Felséges Auszriai Ház! Hogy négy Sæculumtúl fogvási Néked szüntelen nem tsak fegyverrel, hanem Hazabéli Fő-Tisztse-gekkel-is mindenkor hiven szolgáló Familiámnak Hadi, és Hazabéli érdemiért el-ne fordítsad Véreimtúl, kiváltképpen Familiámnak egyetlen-egy Istápjátúl Gróff BARRÓCZI JÁNOSTÚL a' te kegyes, és kellemetes Patsirta szemeidet, hanem holtom után-is méltóztafsál én érettem, és eleimért olly kegyeffen reá tekinteni, hogy a' Te kegyelmes, és hathatós Tekinteted nagyobbakra-is él-telle őtet.

Bütsúzom tőled-is Méltóságos Gróff BOTTYÁNI LAJOS Orzá-gunk PALATINUSSA, Arany Gyapjas és Nagy Keresztes Vitéz, (Tit.)

G

Méltó-

Méltóságos Gróff Uram, úgy tetszik nékem, hogy a' mi Hivatalunk olly öf-
 ve-kaptsolt Hivatal vala, mint Israel idejében Móifes Fő-Vezéré, és Aaron Fő-
 Papé, mert nem de nem Te Vezérlő Moifesse, En Aaron Fő-Papja voltam
 a' Magyar Nemzetnek. Te a' Királyi és Országos foglalatosságokban, En
 a' mellyek az ISTENÉ, és az Anyaszentegyházé valának azoknak kormá-
 nyozásában egyenlő szorgalmatossággal munkálkodtunk. Te fel-emelvén a'
 Király, és Ország segítségére kezeidet, én azokat fel-emelni és tartani feji-
 tettem. Melly hozzám való igaz szívbeli barátságodat, és velem tartó egyel-
 ségedet kőszönöm, és mivel mindenkor és mindenekben tapaszaltam bölts, és
 nagy itéletedet, azért végső tanátsom helyett-is tsak azt mondom, a' mit mon-
 dott Tecuita Dávidnak: *Tu autem Domine mi sapiens es, & sicut habet sapien-
 tiam Angelus DEI, ut intelligas omnia.* (1) Te pedig jó Méltóságos Uram bölts
 vagy, mint az ISTEN Angyala, hogy érts mindeneket, mellyeket ha-
 lálom ösztöne néked mondani nem enged, a' mellyek tudni-illik szükségeffek a'
 Király, és Ország óltalmára. Azért úgy igazgasd, úgy vezérelj, úgy ólt-
 almazd mind Királyodat, mind Hazádat, hogy egyik a' másiknak álhata-
 tos Gyámola, és Istápjá légyen. Szaporodgyanak szüntelen a' te Pelikán
 Fiaid, és nagy érdemű Véred által úgy nevelkedgyének, hogy Koronás
 Apostoli Királyoknak Oldalához mind közelebb repülhessenek. Repüllyön
 hozzád közelebb a' te leg-kedvessebb Pelikánod, és Czimeres Pelikánodnak
 vére pirofítsa-meg nem fokára Palástyát, hogy holtod után az alá minden igaz
 hiv szívű Magyarok folyamodhassanak. Tőletek-is Nemes Magyar Hazánk-
 nak Méltóságos FŐ-OSZLOPI és BARÓI vég bútsúmat vezzem. Hozzám
 mutatott barátságokat kőszönöm. Ti rajtatok mint meg-mozdithatatlan tizen-két
 Öfzlopokon áll egész Hazánk böldegölása. Ti reátok vannak függesztve az
 egész Magyar Népek szemei. Ti Tőletek várja óltalmát az egész Ország.
 Olly egyenlő értelemmel, és akarattal gyámolítsátok azért, segítségetek, és vé-
 delmezzétek Hazátokat, hogy mind az ISTEN a' Ti Apostoli buzgóságto-
 kat, mind Koronás Afzfzonyunk hiveségeket, mind az egész Ország a' kő-
 zönséges jóért tett fáradságotokat, és szüntelen való iparkodástokat bőven meg-
 jutalmazza.

Bútsújom Tőled-is Szent István Királynak újjonnan fel-állított Ke-
 refztes jeles VITEZ RENDE. *Siccine separat amara mors.* (m) Illy ha-
 mar kell-é meg-válnom Tőled, Kinek Fő-Papi nagy Kerefztes Méltóságát ez-
 tendeig sem visélhettem. Tsak azt sajnálom, hogy a' melly Hatalmas Két
 MÁRIÁNAK egy betőből álló Nevét Melyemen hordoztam, azoknak a'
 Mennyei és Földi Királyi Nagy Afzfzonyaimnak több hiv szolgálatokat eb-
 ben a' jeles Vitéz Rendsben nem tehettem. Ti reátok hagyom azért Fő, 's
 Nemesi Renden lévő Egyházi, és Világi Nagy és Kissebb Kerefztes Vitéz
 Tárfaim mind a' két Hatalmas Nagy Afzfzonymnak hiv szolgálatyát. Azon
 iparkodgyatok, hogy a' Kiknek Mennyei és Földi Szentséges Neve a' ve-
 res, és zöld szín között eddig való hiveségeket Melyeteken tündöklik; azok-
 hoz ezután-is tartozó hiveségeket nem tsak a' vér-ontó Marsnak vefzedelmes ide-
 jében, hanem a' békeféség szerető Olaj-fának nyugodalmas árnyéka alatt-is mind
 tanáts-adó bölts elmétekkel, mind javaitoknak, ha a' szükség úgy hozza magá-
 val, segítségével meg-mutatni soha meg-ne szűnnyetek. Valamint pedig egy a' Ti
 Czimeretek Hazánk Czimerével, úgy szükséges, hogy egy légyen a' ti hiv-
 ségtek mind Koronás Fejedelmetekhez, mind Apostoli Hazánkhoz, melly
 egyes hiveség nélkül fe Koronás Királyunk az ő vezérlésében fzerentsés, fe a'
 mi Magyar Hazánk az ő régi szabadságában állandó, és böldeg nem lehet. Ezt

az

az egyes hívséget kívánnyá Töletek a' Ti Keresztes Cimeretekben ki-rajzolt Mennyei és Földi MARIÁNAK egy betűből álló Neve M. Erre kötelez Titeket ezen jeles Vitéz Rendnek és Hazánknak egyes Czimere, tudniillik a' Kereszt. Ezt juttattya ezetekben a' Ti érdemiteknek nyilván való Felséges Királyi Keresztes Jutalma: *Publicum Meritorum Præmium*. De úgy tetszik mintha még egy olly jeles betűt fajditanék ebben a' Ti Keresztes Cimeretekben, mellyhez Ezekiel idejében még az ISTEN Angyali sem mertek az ő büntető ostorokkal közelíteni, (n) és mivel ez a' jeles betű nem más, hanem a' mostani Uralkodó Felséges Királyné Afzfzonyunk második Nevének első betűje T. Ennek a' Hatalmas Nagy THERESIÁNAK általma alá ajánlak Titeket, hogy valamint ti hittel kötelesek vagytok Felséges Koronás Fejedelem Afzfzonyotokat mindennemű szűkségiben segíteni, és óltalmazni; úgy Felséges Afzfzonyunk Anyai Palástya alá vévén Titeket, minden üldöző ártalmas Angyalok ellen őrizzen, óltalmazzon, és naponként nagyobb's nagyobb Királyi Kegyelmeikkel koronázza hívségteket, tellyes szivemből óhajtom.

Bütsújom Töled-is Méltóságos Gróff BOTTYÁNI JÓSEF Kálotsai ÉRSEK, Szent István Király újjonnan fel-állított jeles Vitéz Rendének Nagy Keresztes Egyházi Tagja (Tit.) Bütsújom Töletek-is Apostoli Magyar Hazánknak Méltóságos Püspöki és Fő-Pásztori, Tekintetes Nemes Káptalanok, kiváltképpen a' kik Érseki Palástom alatt vóltatok. Köszönöm Méltóságos Érsek, és Gróff Uram, hogy olly meszíze földrül ide fáradván, holt tetemet Egyházi szokott tífztelettel a' föld alá kísérni, és lelke mért az ISTENnek nyilván való áldozatot az Oltárnál bé-mutatni méltóztattál. Melly Fő-Papi fáradságodért kívánom, hogy a' te mindenekre alkalmas nagy elméd tovább-is Országunk, és Anyaszentegyházunk hasznára úgy fényeskedgyék, hogy nem külömben, mint a' Makabeusok Jonatásrúl, úgy Te felöled-is azt mondhasák minnyájan a' Magyarok nagy örömmel: *Exaltavit in conspectu omnium amicorum suorum, & statuit ei Principatum Sacerdotii, & fecit eum Principem amicorum suorum.* (o) Fel-magasztallya őtet minden bárati előtt, és néki adá a' Papi-Fejedelemséget, és őtet Fő-baráttává tette. Köszönöm Tinéktek-is Méltóságos Püspökök, Tekintetes Nemes Káptalanok, hogy a' minémű tífztelettel vóltatok hozzám éltemben, a' nélkül holt tetemet sem hagytatok. Tudgyátok melly szivessen kívántam férelmes ügyeteket Hazánk, és Királyunk által meg-orvosoltatni, mindazonáltal ha némellyek tehetséggel kivül orvosatlanul maradtak, azoknak orvoslásáért: *Commendo vos DEO, & verbo gratia.* (p) Ajánlak titeket az ISTENnek, és az ő malasztya Igéjének, hogy annak ereje által hiven eljárhatatok hivatalotokban, és hiv szorgalmatos vigyázástok által gyarapítsátok nem csak a' földi, hanem a' mennyei Királynak Országát-is.

Gaudium meum, Corona mea. (q) Ti töletek pedig, Én örömmöm, én hármaskoronám, Tekintetes Nemes Esztergomi, Pofonyi, és Szepefi Káptalanok, miképpen vályyak-el, a' kik úgy ékesítettétek Papi-Fejedelemségemet, mint a' fényes Tsillagok? Ti bennetek vólt minden gyönyörűségem. Ti veletek munkálkodni az Évangyéliomban vólt tellyes örömmöm. Ti vagytok azok a' Szent Jánostúl titokban látratott fejer öltözetű, a' Mennyei Királyi-szék körül álló, és a' Mennyei Bárányt szüntelen innádó Koronás Előjáró Vénei az Esztergomi, Szepefi, és Pofonyi Anyaszentegyháznak, a' kik ezen földi Menyországban az ISTEN Házában, mint maga Királyi-székében ülő ISTENnek, fejer gyólts ruhákban öltözve vigan udvaroltok. Ti vagytok kiknek fején vagyon a' Királyi Papságnak Koronája. Ti vagytok a' kik na-

ponként, sőt óránként: *Mittentes Coronas vestras ante Thronum.* (r) Le-borúl-
ván, és le-hajtván Koronátokat az ISTENnek Királyi-fzéke előtt, ditséritek, és
'Sóltárokkal imádgjátok az örökkön örökké Előt. Ti vagytok szerelmes
Fiaim azok a' mennyei Serafimok, a' kik minden nap az Isteni ditséreteknek So-
losmája által az ISTEN Széke eleibe repdestek, és fel-fzóval egymáshoz kiál-
tyátok: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus DEUS Exercituum.* Szent, Szent, Szent
a' Seregek Ura ISTENE. Ebben azért a' mindennapi ISTEN ditséretiben Ti-
teket igaz szível szerető édes Atyátochról el-ne felejtkeztek, hanem az örökkön
örökké Előt, a' kit Én Mennyégben Ti érettetek imádni fogok, Ti-is Én érettem
e' földön imádgjátok. Ha kéréfemet nem neheztellitek: *Petitionem unam parvou-
lam habeo ad te.* Azt mondá Betzabea Salamon fiának, a' kivel én-is végtére
azt mondom Néked Nemes Esztergomi Fő-Káptalan. Egy kis kéréfem
vagyon Hozzád, ne nehezteld meg-halgatni. Juthat jól efzedben miné-
mű buzgósággal épített és fundált a' mi Ditsőséges Első Királyunk Szent Ist-
ván mint második Salamon maga Születése Helyén Esztergom Várában mint
egy új Jerusálemben a' Mindenható Ur ISTENnek nem tsak Templomot, ha-
nem az ő Szolgainak és Fő-Papjainak Érfeki Lakó-helyt, és Káptalant. Ezt
idővel a' Nap-keleti Fene-vad nem egyszer, hanem többfzör-is fel-dül-
ta, és el-pufztította. Utólszor Várda Pál Esztergomi Érfek vala olly sze-
rentsétlen, a' ki 1543 dik Esztendőben kéntelen volt a' Török Pogány meg-
győzhetetlen dühősége miatt Esztergomi Lakó-helyét el-hagyni, és Káptalar-
nyával együtt elsőben Pofonyban, azután pedig Nagy-Szombatban költözni;
a' honnénd Érfek-Ujvárrá menván, Várda Pál vala az első, a' ki Érfek-Uj-
várt maga Lakó-helyének építeni kezdette. Azon időtül fogva mind eddig Esz-
tergomi Özvegy-Anyádnak idegen helyen bújdosó fija vóltál, most azért,
midőn; *Requiem dedit Dominus DEUS vobis per circuitum.* (s) Midőn tsendes
nyógodalmat adott Néktek az Ur ISTEN, és nintsen ellenkező Sátán, se bán-
tástok Hazátokban. Ah térjeteke-vizfsza édes Anyátokhoz! és a' mit Én kez-
dettem, de, óh fájdalom! el-nem végezhettem; Ti édes Árva-fiaim szánnyá-
tok-meg el-pufztúlt édes Anyátokat: *Confurgite, & edificate Sanctuarium Do-
mino, ut introducatur Arca Faderis Domini.* (t) Kellyetek-fel, és építsétek-fel
az Urnak a' Szent Helyet, hogy vizfsza-vitefsék abban az Ur Szövetségének
Szekrényre, és Ti-is mint Jerikó Papjai kövefsétek, őrizzéték azt, hogy az
által Ti reátok-is mint régenten Obededom Házára, bőv áldása szállyon az Is-
TENnek. Te pedig Esztergom Első Szent Királyunk hajdon kedves Városa!
Benedic DEUM seculorum, ut readificet in te Tabernaculum suum. (u) Áldgyad az
örökké-való ISTENT, hogy adgyon néked olly Apostoli buzgó Érfeket, a' ki
folytassa, és fel-építse benned az Urnak Hajlékát, és vizfsza-hivja a' te
számkivetett Egyházi Fiaidat.

Bútsújom Tőletek-is Felséges Királyi Hely-Tartó TANÁTS, és Fő-
Királyi Hét Birás TÁBLA. Jól tudom, mert húfz Esztendeig tanúltam
közöttetek Hazánk Törvényét. Jól tudom, hogy a' Ti bölts vezérlés-
tekre és okoskodástokra vagyon bizva egész Hazánknak sérelmes ügye, és
peres állapottya; úgy igazgafsátok azért, úgy kormányozzátok mind Hazánk-
nak, mind Királyunknak Udvari, és Törvényes dolgait, hogy valamint ed-
dig, úgy ezután-is nem tsak Királyunk, hanem Hazánk-is azt a' ditséretet
mondhassa felőletek, a' miről ditséri az Irás Isráelnek Biráját Aodot, hogy
tudni-illik: *Utraque manu pro dextera utebatur.* (x) Mind a' két kezével
jobb gyanánt él vala. Jobb-kezetek vólt mind eddig az Igazság. Ehez szokta-
sátok ezután-is magatokat, ez légyen minden végezéstekben mind bal, mind

jobb-

(r) Apoc. 4. (s) 3. Reg. 5. (t) 1. Paralip. 22. (u) Tob. 13. (x) Judic. 3. v. 15.

jobb-kezetek. Ezzel egyaránt szolgáljatok Királyotoknak, és Hazátoknak. Ez halgassa-meg a' bődögök, és bődögtalanok panaszját. Ez vizsgálja-meg az all-, és föl-pereszek ügyét. Ez igazgassa a' kellemetes 's kellemetlen parantsolatokat. Ez gyarapítsa Hazánknak javait és szabadságát, el-annyira; hogy ezen jobb-kezeteknek munkálkodása által az igazságnak meg-ígért földi, és Mennyei Koronáját magatokévá tehessetek.

Bütsújom Tőled-is Méltóságos Gróff BARKÓCZI JÁNOS, Uram Ötsém, Nemes Szabolcs Vármegyének Fő-Ispánnya, Felséges Királyné-Afzszonyunk KOMORNYIKJA, és Titkos Belső TANÁTSÁ. Tapasztaltad nem kétlem Méltóságos Uram Ötsém, melly Atyafiságos tőkélletes szeretettel volt mindenkor hozzád kaptsolva szívem, mint ha egy lélek éltetett volna kettőnket, és ugyan ez az atyafiúi szeretet őszítónőzött arra; hogy valamint éltemben, úgy utolsó akaratomban és rendelésemben-is nagyobb gondom és tekintetem volt reád, mint a' többi Véreimre. Mivel Te vagy Familiámnak éltető Vere, Gyümöls-fája, tellyes Reménsége. Elly azért nem tsak Tőlem vett, hanem Östül reád maradott fok szép javaiddal Isten ditsőfisége-re, Familiád gyarapítására, és egész Hazád öröme-re és gyönyörűségére. Kövesd régi jó híru és nevű Eleidnek nyomdokit; kövesd a' Te Ösödnek Méltóságos Gróff BARKÓCZI LÁSZLÓNAK Királyához, és Hazájához mutatott ditséretes hívségét, a' ki fegyverével Hazánk három Királyainak, úgymint MÁTYÁSNAK, Első, és Második FERDINÁNDNAK szolgálván, ezen három Királyoktól tapasztalt hívségeért elsőben Szabolcsi Fő-Ispányságra, majd az Auszriai Háznak KOMORNYIKSÁGÁRA, ezek után a' Magyar, és Lengyel Katonaságnak GENERÁLISSÁGÁRA, a' Kállói Várnak pedig örökös Fő-KAPTÁNYSÁGÁRA emeltetett. Kövesd Nagy-Atyádat Méltóságos Gróff BARKÓCZI FERENCZET, a' ki Zemplényi Fő-Ispányságában Török ellen kardot kőtven oldalára, nem tsak Buda, hanem Szeged-Várnak vízfza-vételében-is olly Vitéz módon vífelte magát, hogy ezen két nagy véres hartznak ditsőfises győzedelme után, Nagy-Váradí útközetben szembe-fzálván a' Szent-Jóbi Béggel, mind addig tsatázott véle, míg ugyan tsak tulajdon maga fegyverével, ezt az híres és nevezetes Béget le-nem nyakazta. Imé Méltóságos Uram Ötsém, ezeknek Vitézségeket, és Királyokhoz mutatott hívségeket jelentő Czimeredben a' fejr és piros színű lobogó Zászló. Te-is azért ezeknek nyomdokit kövesd, és hívségedet mind Királyodhoz, mind Hazádhoz, nem tsak bölts elméddelel és tanátsoddal, hanem ha kívántatik piros véred ontásával-is megmutassad. A' régi Rómaiak ugyan azt tselekedték, hogy mikor az hóltak testét a' tűzben vetették, mindenkor a' hólnak leg-közelebb való atyafiát a' tűz mellé állították, és abból vért botsátván, azon vérrrel a' tűzben vetett meghólt atyafiának testét meg-hintették, el-hitetvén magokkal; hogy azon atyafiúi vérnek áldozattya elébb segít a' meg-hólnak lelkét kívánt bődög helyére. Távul légyen hogy ezt a' régi Pogányoknak balgatag tselekedetét kívánnyam Tőled hozzád mutatott fok jó-akaratomért Méltóságos Uram Ötsém, hanem tsak arra kérlek, hogy a' Szent Mife áldozatoknak gyakor szolgáltatója által tsepegtess Lelkemre, a' mi leg-közelebb-való Nagy Atyánkfiának a' Kristus JÉSUStnak szentséges Szent Véré, hogy az által minden leg-kissebb vétkeim szennyétül ki-tisztúlván lelkem, annál elébb azok közzé számláltassék, a' kikről azt mondgya Szent János: *Hi sunt qui venerunt ex tribulatione magna, & laverunt stolas suas, & dealbaverunt eas in sanguine Agni.* (y) Ezek azok a' kik a' nagy háborúságból jöttek, és meg-mofogatták az ő hoszszú ruhájokat, és meg-fejéretették azokat a' Bárány véreben. Melly ártatlan Mennyei Bárány-

H

nak

nak Vére hogy nem csak az Én, hanem a' Te Lelkednek-is dija legyen, atyafiságos szeretetből kívánom.

Hol vagytok Ti szomorúság és keferőség tengerétől el-borított szerelmes Afzszony Nénéim, és Húgaim, Méltóságos Grófnék BARKOCZI BORBÁLA, KLÁRA, SUSANNA, és MARGIT? Kikben mint Familiánk Angyali Koronás Kertében nevelkedett és fok szép drága erkölcsökkel illatozó téli és nyári Virágokban gyönyörködött vala lelkem, de imé meg-fosztott e' gyönyörűségemtől az irgalmatlan Halál, Titeket pedig Familiárok Koronás Fő-Papi Angyalától meg-fosztván olly szomorúságban ejtett, hogy abból származott belső nagy szívbeli fájdalmatokat sűrű könyhullatástokból négyfzerte való fájdalommal önnön magamban-is tapasztalom. Bezzeg ha Ti-is olly szerentesékek vóinatok, mint ama' Persiai Intafernes Vezérnek Házastársa, kinek mindön szabad akarattára hagyta Darius Király; hogy a' kinek fogságban esett atyafiai közzül szabadulását kívánnya, azt a' fogságból ki-botsáttya, és mivel sem fogoly férjét, sem gyermekét, sem más egyéb atyafiát nem kívánta, hanem csak egy-testvér ötsét, ezen tsudálkozván a' Király, azt kérdi az Afzszonytól, hogy miért nem kéri inkább az Urát a' ki egy test véle, vagy gyermekét a' kit kilentz hólnapig méhében hordozott? azt felelte a' bölts Afzszony: Azért, úgy mond, mert mind férjet, mind gyermeket ezeknek halálok után még adhat az ISTEEN, de szüléim halála után ötsém helyett más egy-testvért senki e' világon nem adhat, melly okos felelete által meg-is nyerte ötsének ki-fzabadulását. Általátom szerelmes Özvegy-Afzszony Nénéim, Méltóságos Grófnék CZIRAKI BORBÁLA, és SZIRMAI KLÁRA, hogy ha Néktek-is olly kegyelmet adna a' Mindenható ISTEEN, hogy akár kinek szabadulását meg-hólt Véreitek közzül kívánátok, azt az halál fogságából ki-botsátaná, általátom, hogy sem Atyátokat, sem Anyátokat, sem Férjeteiket, sem Gyermeketeiket, hanem egyedül az Én szabaduláshozat kívánátok, mivel Én voltam Atyátok 's Anyátok helyett Titeket igazán szerető édes Atyátok, 's Anyátok, Én voltam Férjeteik helyett Titeket mindenekben segítő Gyámolotok, és Istáptok, Én voltam gyermekeitek helyett minden örömötök, gyönyörűségtek, és ditsőségek. El-veztvén azért engemet annál nagyobb a' Ti szomorúságotok, mennél nagyobb vala hozzátok való szeretetem. Mindazonáltal az legyen a' ti szomorúságotokban egyetlen egy vigasztalástok, hogy egy olly Czimeres Angyala voltam Familiátoknak, a' ki a' Magyar Anyaszent-egyház Angyali közzül leg-nagyobb, mert Elztergomi Palástos Hertzegi Angyal valék. Ennek gyakor-émlékezete enyhítse nagy szívbeli szomorúságotokat, és a' vigasztalásnak ISTEENE fordítsa minden keferőségteket kívánt örömötökre. Legyen a' Ti Maradéktok Én helyettem a' ti özvegységteknél tellyes öröme, és ditsőséges koronája. Néked pedig betegségemben kőrülem dajkálkodó szerelmes édes Afzszony Hugom, Méltóságos Grófné SZÉCSÉNYI SUSANNA, úgy nem külömben engemet gyakorta látogató kedves Férjednek Méltóságos Gróff SZÉCSÉNYI ANTAL GENERÁLISNAK Uram Sógornak, éjjeli, nappali nyúghatatlanságotokat, álom szakasztástokat, 's rajtam fohászó fok fáradtságotokat hálá-adó szível köszönöm, mellyekért a' kegyelmes ISTEEN minden mennyei és földi áldásokkal böldegitsa, hozzfzabbítsa igaz házasságbeli példás egyefségteket, és Házasságotoknak drága gyümölsét kedves Hugotokamat, Méltóságos Gróff ERDÓDI JÁNOSNAK szerelmes Párját számos fiúmagzatokkal Hazánk ditsőségére áldgya, és vigasztalgya. Tégedet végtére szerelmes MARGIT Hugom, Szent Klára Szerzetének Budai üregében el-rejtett drága Szerzetes Kintsem, atyafiságos szeretettel arra kérek, hogy a'

ki

ki éjjel nappal annak Szerzetében múlatozol, a' kit ha szeretsz-is tífzta vagy, ha illeted-is fűzen maradsz, ennek a' te el-jegyzett Mennyei Vőlegényednek mind addig kedveskedgyél ajtatos buzgó imádsággal, míg az én lelkemet-is azoknak feregében bé-nem fegited, a' kik, *Sequuntur Agnum quocunque ierit.* (z) Vég nélkül követik a' Mennyei Bărănyt.

Bűtsűzom tőled-is Tekintetes Nemes Esztergom Vármegyém. Magad fem tagadhatod, hogy úgy vigyáztam reád, mint szemem fényére, ha mindazonáltal fűlyofabbnak látfzik a' mostani terhed az előbbeninél, azt nem másnak hanem Királyunk, és Hazánk mostani nagy fűűkséginek tulajdonitsad. Bűcsűzom tőled-is kedves Esztergomi Megyém, Egyházi és Szerzetes Fiaim, és Leányim, kikrűl nem mondhatok egyebet, hanem Szent Pál Apostollal kéntelen vagyok ISTENEMET bizonyságűl hivnom, mondván: *Testis mihi est DEUS quomodo cupiam omnes vos in visceribus JESU Cbristi.* (a) Bizonyságűm az ISTEN mint kivántalak minnyájatokat a' JESUS Kriftus szeretetésében nevelni, és meg-tartani, és azért hőtűm után-is: *Hoc oro ut charitas vestra magis ac magis abundet in scientia, & in omni sensu.* (b) És azért hőtűm után-is imádkozom, hogy a' ti szeretetétek inkább, és inkább bővőkedyék a' tudományban, és minden értelemben. Jól tudgyátok, hogy e' világbűl ki-költözvén és mindeneket el-hagyán, még egyetlen egy kintsem és drága győngyűm vagyom, és ha azt adófságimért a' más világon Menyorfzágűn kivűl az igazság Birája zalogban tartya, annak váltságűért efedezem néktek, hogy azt tselekedgyétek a' mit tselekedtek a' mi pogány Eleink a' Sciták, a' kik mivel az ő hegyes, vőlgyes Tartományokban a' magas nagy hegyeknek mélységűs barlangibűl a' fok drága fűp kőveket és győngyűket más móddal ki-nem vehették, egy gyengén sűlt bărănyt vetettek a' barlang fenekére, tudván hogy annak lágy hűsához ragadnak a' kővek, és győngyűk. Meg-fzagolván azért a' fasok a' fűlt bărănyt, a' barlang fenekére repűltek, és győngyűstűl fel-hozták azt a' hegy tetejére, és meg-évén annak hűsát, a' drága kőveket és győngyűket az Scitákűnagyták. Mit akarok itt a' fetét barlangűn, drága győngyűűn, fűlt bărănyűn, repdesű fasokűn érteni, kőnyűn által-érthetitek fűzerelmes Egyházi, és Szerzetes Fiaim. Azért tsak arra kérék, hogy ha az én meg-betsűlhetetlen drága győngyűűm egyetlenegy lelkem a' tífztűtű tűznek fetét barlangűjában jutand, vegyétek kezetekben a' kenyér fűzin alatt el-rejtett ártatlan Mennyei Bărănyt a' Kriftus JESUSűt, bűtsűssátok alá ebben a' mélységűben, hogy hozzá kaptűolván magát drága győngyűűm lelkem, azoktűl a' tűtkűs értelmű mennyei Sasoktűl az Angyaloktűl, a' Mennyei Sion Hegyének tetejére az ISTEN fűzine eleibe vitettűssék. A' hol el-hidgyétek meg-emplékezem rőlatok-is, és a' ti lelketek váltságűért magam-is az űdvűzűtű ISTENűt kéri fogom.

Bűtsűzom Tűletűk-is Egyházi, és Világi űdvari Tűfzűteim, Szolgaim, és Jobbágyim. Tűletűk egy fűzűval Fűű, és alatson rendbűli, Nemesű és Várofi Jűhaim, és valakik gyáfűzűs Pompáműnagytűfűsségűre őfűzűve-gyűűltetek, és fáradtságtűkűt nem fajnáltűtűk, mellyet én mivel meg-nem hálálhatűk, azért végsű Fűű-Papi áldáfűmat adom reátűk, és igaz buzgó fűzűvbűl kivánom: Szállűyon reátűk a' tellyes Szent Hárűmság egy ISTENűnek bűű áldása, és olly tűkűlletűs jűű erkűltsűű életű vezérűllyen tűteket, hogy az által ti-is minnyájűn a' ti hivatalokű szerént mind ISTEN, mind viláűg előtt nem tsak kedvesűk, hanem nagyűk-is legyűtek. ISTEN hozzűtűk.

Indűűlűf már látűm, indűűlűf Kegyűelmes Hertzűg e' műűlandű világi birodalombűl az őrűkkű-velű mennyei Orfűzűglásra, és hogy ahoz annál hamarűbb jűthafűs, azt látfűzatűl tselekedni, a' mit Brutus a' Rűmài birodalomért tselekedett.

H 2

A'

(z) Apoc. I. v. 4. (a) Philip. I. v. 8. (b) Ibid.

A' ki meg-értvén a' jövendő-mondóktúl, hogy a' négy atyafiak közzül az nye-ri-el a' Római birodalmat, a' ki közzülök az ő Anyját előbb meg-tsókollya. Bru-tus a' földet maga annyának ismervén, azt tsókolta, azt ölelte-meg, mondván: *Mater omnium terra est.* Minnyájunknak Anyja a' föld. Es ezzel meg-is nyerte a' Római Birodalmat. Tudván azért Te-is Kegyelmes Hertzeg, hogy mind addig Mennyégben nem országolhatfz, mig a' te Anyádnak a' földnek kebelébe visszfa-nem térsz. Ehez a' te Anyádhoz a' földhöz láttatol fietni, ennek ölelésére készültél már egynéhány esztendőök előtt, midőn tudni-illik azEgri Nazare-nufok Remete helyekben előre meg-tsináltatván romlandó testednek szekrényét, testedet a' föld férgeinek ajánlottad, azt iratván Ormós Koporsódra: *FRANCI-SCUS BARKOCZI, INDIGNUS EPISCOPUS AGRIENSIS, ESCA VERMIUM.* Az az: BARKÓCZI FERENCZ, MÉLTATLAN EGRI PÜSPÖK, FÉRGEK ELEDELE. Ezen alázatos szavaidból és fáját iráfídból, szabad légyen nékem következő Deák, és Magyar rövid egy pár Versemet örök emlékezetre Halottas Márványodra kedves és Nagy Neved után függesz-tenem és rajzolnom, és azokkal e' mai Hármás Ditséretedet bé-fejeznem.

FRANCISCUS
COMITIBUS BARKOCZI

S. R. I.

PRINCEPS,
ARCHI-EPISCOPUS STRIGONIENSIS,

PRIMAS

REGNI HUNGARIÆ, &c. &c.

PISONIIS IN HORTIS XVIII. KALENDAS JULIAS

QUI TER MAGNUS ERAT REGNO, REGIQUE, DEOQUE,
FLOS PATRIÆ, ET STIRPIS VERMIBVS ESCA CADIT.

AZ AZ:

GRÓFF BARKOCZI FERENCZ

SZENTSÉGES ROMAI BIRODALOMNAK HERCZEGE, ESZ-
TERGOMI FŐ-ANYASZENTEGYHÁZNAK ERSEKE, MAGYAR-OR-
SZAGNAK PRIMÁSSA &c. &c.

*A Kit Nagynak tartott Isten, Király, 's Ország,
Férgek eledele lett e' Nagy Méltóság,*

POSONYI KERTÉBEN, SZENT-IVÁN HAVÁNAK TIZEN-NYÓLTZADIK NAPJÁN.

A M E N.

